

3/2025

ročník 10

FORENZNÍ VĚDY PRÁVO KRIMINALISTIKA

VĚDECKÉ STATĚ SCIENTIFIC ARTICLES

- **Jiří STRAUS, Zdeněk SADÍLEK:**

Metody kriminalistiky v teorii a praxi:
systematizace a nové přístupy

Criminological methods in theory and practice:
systematization and new approaches

- **Jan ČÁP:**

Operativně pátrací prostředky a jejich využití při objasňování
trestné činnosti příslušníků a zaměstnanců bezpečnostních sborů
Operational investigative tools and their use in clarifying
criminal activities of members and employees of security forces

- **Karel MAREK, Jiří STRAUS:**

Jednání za právnickou osobu, zastoupení podnikatele
a zastoupení obecně podle českého občanského zákoníku
Acting on behalf of legal entity, representation of
entrepreneurs; representation in general according
to the Czech Civil Code

VYSOKÁ ŠKOLA FINANČNÍ A SPRÁVNÍ
UNIVERSITY OF FINANCE AND ADMINISTRATION

VYDAVATEL / PUBLISHER:

Vysoká škola finanční a správní, a.s. (University of Finance and Administration)

REDAKCE / EDITORIAL STAFF:

VŠFS, Estonská 500, 101 00 Praha 10

<http://www.vsfs.cz/pravo>

fvpk@vsfs.cz

Šéfredaktor / Editor in chief: Jiří Straus

Výkonný redaktor / Executive editor: Zdeněk Sadílek (fvpk@vsfs.cz)

Tajemnice / Secretary: Kateřina Franců (fvpk@vsfs.cz, +42021008813)

VÝKONNÁ RADA REDAKCE / EXECUTIVE BOARD:

Eduard Bruna, Zdeněk Sadílek, Emil Šenkýř

REDAKČNÍ VĚDECKÁ RADA / EDITORIAL SCIENTIFIC BOARD:

Předsedkyně / Chairperson:

Bohuslava Šenkýřová – Vysoká škola finanční a správní

Členové / Members:

Eduard Bruna – Vysoká škola finanční a správní

Markéta Brunová – Vysoká škola finanční a správní

Jan Chmelík – Vysoká škola finanční a správní

Jan Čáp – Vysoká škola finanční a správní

Jaroslav Ivor – Paneurópska vysoká škola, Bratislava

Jiří Jelínek – Vysoká škola finanční a správní

Karel Klíma – Metropolitní univerzita, Praha

Leoš Klímt – EQUITA Consulting

Leszek Korzlenowski – European Association of Security

Bronislav Kováčik – Univerzita Mateja Bela, Banská Bystrica

Karel Marek – Univerzita obrany, Brno

Pavel Mates – Vysoká škola finanční a správní

Jiří Novotný – Vysoká škola finanční a správní

Sergej Romža – Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košicích

Zdeněk Sadílek – Vysoká škola finanční a správní

Miloš Sokol – Ústřední vojenská nemocnice Praha – Střešovice

Lyubomyr Ivanovych Sopilnyk – Lviv University of Busines and Law

Jiří Straus – Vysoká škola finanční a správní

Aleš Vémola – Ústav soudního inženýrství VUT, Brno

Margerita Vysokajová – Vysoká škola finanční a správní

Vladimír Zoubek – Vysoká škola finanční a správní

Přebírání materiálů je povoleno s prokazatelným souhlasem autora a vydavatele.

Taking over materials is permitted only with demonstrable author's and publisher's agreement.

Za jazykovou správnost příspěvku zodpovídá autor. Příspěvky nejsou redigovány.

The author is responsible for the linguistic accuracy of the paper. Articles are not edited.

Časopis je zařazen do databází ASPI a CEEOL – Central and Eastern European Online Library. Journal is included in ASPI and CEEOL databases.

Předtisková příprava / Prepress:

VŠFS

Evidenční číslo / Evidence number:

MK ČR E 22509

ISSN elektronické verze:

2533-4395

DOI:

<http://dx.doi.org/10.37355/fvpk>

Periodicita / Periodicity:

3x ročně

Ročník / Volume:

10

Číslo / Number:

3

Datum vydání / Issued on:

15. 12. 2025

EDITORIAL

JIŘÍ STRAUS**| 200 |**

VĚDECKÉ STATĚ / SCIENTIFIC ARTICLES

JAN ČÁP:**| 202 |**

Operativně pátrací prostředky a jejich využití při objasňování trestné činnosti příslušníků a zaměstnanců bezpečnostních sborů

Operational investigative tools and their use in clarifying criminal activities of members and employees of security forces

KAREL MAREK, JIŘÍ STRAUS:**| 219 |**

Jednání za právnickou osobu, zastoupení podnikatele a zastoupení obecně podle českého občanského zákoníku

Acting on behalf of legal entity, representation of entrepreneurs, representation in general according to the Czech Civil Code

PETR KOVAŘÍK:**| 230 |**

Pohled na současnou Bezpečnostní politiku České republiky

A look at the current Security Policy of the Czech Republic

JIŘÍ NOVOTNÝ:**| 240 |**

Obchodování s cennými papíry SME na kapitálovém trhu EU

Trading in SME securities on the EU capital market

JIŘÍ STRAUS, ZDENĚK SADÍLEK:**| 251 |**

Metody kriminalistiky v teorii a praxi: systematizace a nové přístupy

Criminological methods in theory and practice: systematization and new approaches

Vážení čtenáři,

současné číslo časopisu *Forenzní vědy, právo, kriminalistika* přináší pestrý a tematicky bohatý soubor příspěvků, které společně ilustrují dynamiku vývoje forenzních věd, bezpečnostních studií, právní teorie i kriminalistické praxe. Autoři jednotlivých textů se zaměřují na specifické, avšak vzájemně provázané oblasti, jejichž společným jmenovatelem je odborně přesná reflexe současných trendů a výzev, které se objevují napříč forenzní sférou i právními disciplínami.

Úvodní článek věnovaný **operativně pátracím prostředkům** analyzuje jejich roli nejen ve standardní práci kriminální policie, ale také v rámci inspekčních procesů bezpečnostních sborů. Autor zde akcentuje legitimitu těchto postupů jako stabilní kriminalisticko-taktické metody, která rozšiřuje spektrum zvláštních způsobů dokazování a přispívá k vyšší efektivitě v odhalování trestné činnosti uvnitř bezpečnostních složek.

Právně orientovaný text zaměřený na **jednání za právnickou osobu a obecné zastoupení podle občanského zákoníku** přináší systematický rozbor vybraných ustanovení a vyjasňuje jejich aplikační souvislosti. Autoři tak tematizují oblast, která je klíčová nejen pro korporátní praxi, ale i pro právní jistotu při posuzování odpovědnosti subjektů práva v širším kontextu.

Výrazným tématem čísla je rovněž **bezpečnostní politika České republiky**, která v posledních letech prošla významným paradigmatickým posunem. Analýza porovnává strategické dokumenty z let 2015 a 2023 a ukazuje, jak se mění nahlížení na migraci, hybridní hrozby či geopolitické souvislosti. Česká bezpečnostní politika se podle autora odklání od jednostranné defenzivní optiky a směřuje k realističtějšímu, komplexnějšímu a proaktivnímu přístupu.

Ekonomicko-právní rovinu v tomto čísle reprezentuje článek věnovaný **obchodování s cennými papíry malých a středních podniků (SME) na kapitálovém trhu EU**. Autor rozebírá novou evropskou směrnici z roku 2024 a věnuje se mimo jiné otázce likvidity, regulace mnohostranných obchodních systémů a podmínkám registrace trhů pro růst SME. Téma tak přináší aktuální vhled do dynamiky unijní finanční regulace, která má přímý dopad na dostupnost kapitálu pro evropské podniky.

Teoreticko-praktický rozměr kriminalistiky rozvíjí příspěvek, který se zabývá **metodami kriminalistické vědy a kriminalistické praxe**. Autoři systematizují existující metodologii, definují její hlavní skupiny a zdůrazňují interdisciplinární přesahy, včetně moderních technologií, jako jsou informační systémy, 3D modelování či forenzní biomechanika. Text představuje ucelený a inspirativní přehled aktuálního pojetí kriminalistické metodologie s důrazem na její význam pro vzdělávání i expertní činnost.

Toto číslo tak nabízí nejen tematickou rozmanitost, ale také hlubší reflexi vývoje současné kriminalistiky, práva a bezpečnostních studií. Věříme, že předkládané příspěvky poskytnou našim čtenářům nové podněty pro odbornou diskusi a přispějí k dalšímu rozvoji forenzních věd v České republice i mimo ni.

Jiří Straus
šéfredaktor

Operativně pátrací prostředky a jejich využití při objasňování trestné činnosti příslušníků a zaměstnanců bezpečnostních sborů

Operational investigative tools and their use in clarifying criminal activities of members and employees of security forces

JAN ČÁP¹

Abstrakt

Oblast operativně pátrací činnosti je historicky oblastí policejních činností typických pro výkon služby kriminální policie, dnes Služby kriminální policie a vyšetřování Policie ČR. Specifické postupy prováděné především utajeným způsobem mají svá specifika, které autor článku konstatuje s tím, že odborné kriminalistické praxi předkládá souhrn informací dokládající použitelnost těchto postupů i v průběhu tzv. inspekční činnosti, a to především z pohledu specifického bezpečnostního sboru Generální inspekce bezpečnostních sborů. Zároveň autor doplňuje svou snahu o uznání této speciální policejní činnosti jako stále kriminalisticko-taktické metody, rozšiřující okruh zvláštních způsobů dokazování.

Klíčová slova

kriminální služba, operativně pátrací činnost, inspekční činnost, informátor, krycí prostředky, zabezpečovací technika, zvláštní finanční prostředky, agent, předstíraný převod věci, sledování osob a věcí

Abstract

The field of operational investigation has historically been an area of police activity typical of the criminal police, now known as the Criminal Police and Investigation Service of the Czech Police. Specific procedures carried out primarily in a covert manner have their own specific characteristics, which the author of the article states by presenting professional criminal investigation practice with a summary of information demonstrating the applicability of these procedures even during so-called inspection activities, primarily from the perspective of the specific security corps of the General Inspection of Security Corps. At the same time, the author supplements his efforts to have this special police activity recognized as a permanent criminal investigation and tactical method, expanding the range of special methods of evidence gathering.

Key words

criminal service, operational investigation, inspection activity, informant, cover means, security technology, special financial means, agent, pretended transfer of items, surveillance of persons and items

Úvod

Výkon policejních činností je historicky ustálen do specifických oblastí, které jsou zastřešeny jednotlivými službami jako jsou např. služba dopravní, pořádkové, cizinecké a kriminální policie a vyšetřování.

Poslední jmenovaná služba Policie ČR je službou, která se prioritně ve své gesci zabývá odhalováním, objasňováním a vyšetřováním trestné činnosti především závažnějšího charakteru, na které před ní jmenované služby nemají specifické prostředky, které odborná praxe a teorie souborně označuje jako prostředky operativně pátrací činnosti. Operativně pátrací činnost je činností vykonávanou na základě zákonného zmocnění a to především utajeným způsobem provedením s cílem vyhledání trestné činnosti a jejího objasnění, v souběhu s ostatními prostředky práva policejního a trestního.

V současné bezpečnostní praxi existuje speciální bezpečnostní sbor věnující se trestné činnosti příslušníků a zaměstnanců některých bezpečnostních¹ sborů a to Generální inspekce bezpečnostních sborů. Tento bezpečnostní sbor umně převzal lety odzkoušený systém dovedností v podobě operativně pátrací činnosti aplikovaný službou kriminální policie, přičemž tento specifický postup je praxí označován jako „inspekční činnost“ a vnímán jako postup vůči speciálním subjektům, v podobě příslušníků a zaměstnanců některých bezpečnostních sborů.

Autor se této oblasti dlouhodobě věnuje v rámci jím vedené výzkumné² a přednáškové činnosti, kdy v součinnosti s odbornou praxí se snaží vychovávat novou generaci zájemců

¹ Policie ČR, Vězeňská služba ČR, Celní správa ČR a vlastních příslušníků a zaměstnanců Generální inspekce bezpečnostních sborů.

² Projekt Ministerstva vnitra ČR v rámci programu SecPro–(SECurity PROcurement), nazvaný „Metody zpracování podrobného majetkového profilu sloužící pro uložení ochranného opatření ,zabrání části

o výkon specifické policejní služby. Tímto článkem odkazuje i na monografické zpracování oblasti v publikaci pod názvem Kontrolní a inspekční činnost v bezpečnostních sborech, která v současné době vyšla v nakladatelství Vysoké školy finanční a správní, v edici EUpres.³

Inspekční orgán je policejním orgánem dle trestního řádu, v rozsahu vymezení § 12 a ustanovení navazujících, včetně znění speciálního zákona o Generální inspekci bezpečnostních sborů.⁴ V případě vedení inspekční činnosti a šetření podezření, zda byl spáchán trestný čin, je možné oprávněným příslušníkem vykonávat operativně pátrací činnost. Operativně pátrací činnost policie (inspekce) má právní povahu, je vykonávána na základě zákonného zmocnění a interních aktů řízení. Současná operativně pátrací činnost musí striktně dodržovat ústavní limity výkonu státní správy, čímž je naznačen současný základní požadavek na prostředky, jež významně zasahují do základních lidských práv a svobod, jak bude níže naznačeno.

Základní vymezení operativně pátrací činnosti

Operativně pátrací činnost tvoří systém specifických forem, metod a prostředků, používaných převážně utajovaným způsobem a to jen v odůvodněných případech. Prováděna je k tomu pověřenými příslušníky služby kriminální policie a vyšetřování Policie ČR (dále jen „SKPV“), ale i např. příslušníky Generální inspekce bezpečnostních sborů (dále jen „GIBS“). Jejím cílem je ochrana společnosti před kriminalitou,⁵ zajištění bezpečnosti a veřejného pořádku, ale i predikce dalšího vývoje rizikového jednání, zločinnosti a dalších patologických jevů ve společnosti.

Operativně pátrací formy

- PŘEDCHÁZENÍ,
- ODHALOVÁNÍ,
- OBJASŇOVÁNÍ (specifické zpravodajské metody),

majetku' podle § 102a trestního zákoníku", s identifikačním číslem projektu VC20222025001, či v rámci řešení studentského projektu „Nové trendy v oblasti finančního šetření" s využitím účelové podpory na specifický vysokoškolský výzkum Vysoké školy finanční a správní v Praze.

3 ČÁP, Jan. *Kontrolní a inspekční činnost v bezpečnostních sborech*, Praha: Vysoká škola finanční a správní a.s., edice EUpres, 244 s. ISBN 978-80-7408-285-6.

4 Zákon č. 341/2011 Sb. o Generální inspekci bezpečnostních sborů a o změně souvisejících zákonů.

5 Vyjádřeno např. v § 2 zákona č. 273/2008 Sb. o Policii České republiky.

- VYŠETŘOVÁNÍ TRESTNÝCH ČINŮ (postup podle trestně právních předpisů metoda trestně procesní)⁶

Vše s odkazem na jednotlivá stádia trestního řízení, lépe řečeno přípravného řízení trestního, včetně tzv. předprocesního stádia šetření⁷ (tj. před vstupem do konkrétního trestního řízení, kdy získává oprávněný příslušník informace ze zájmového prostředí).

Předcházením je preventivní činnost oprávněných příslušníků směřující k předcházení kriminality, přičemž vychází z poznatků kriminologie, kriminalistiky, teorie bezpečnostních věd.

Odhalování⁸ je cílená činnost oprávněných příslušníků, za možného využití operativně pátrací činnosti (dále jen „OPČ“), směřující k odhalení latentní⁹ trestné činnosti.

Objasňování, ve formě operativního rozpracování, je cílená činnost oprávněných příslušníků, kteří v předprocesním stádiu,¹⁰ shromažďují nezbytné informace k popisu skutkových okolností, vedoucích k zahájení úkonů trestního řízení a to za možného využití podpůrných operativních prostředků.

Vyšetřování trestných činů se z kriminalistického hlediska rozumí činnost oprávněného příslušníka, především v úseku přípravného řízení trestního,¹¹ ve kterém za možného využití podpůrných operativně pátracích prostředků a prostředků operativně pátracích, cíleně zjišťuje informace a důkazy vedoucí k jasnému popisu skutku a prokázání viny konkrétního pachatele.¹²

Metody operativního pronikání

- ZÍSKÁVÁNÍ A PROVĚRKA OPERATIVNÍCH INFORMACÍ
- OSOBNÍ PÁTRÁNÍ
- OPERATIVNÍ VYTĚŽOVÁNÍ OSOB

6 DVOŘÁK, Vratislav a KLOUBEK, Martin. *Základy operativně pátrací činnosti police v definicích a schématech*, Praha 2011, Policejní akademie ČR v Praze – skriptum, s. 21, ISBN 978-80-7251-351-2.

7 § 69 a násl. zákona č. 273/2008 Sb. o Policii České republiky. § 158 odst. 1 zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů.

8 Též teorií a praxí činnost označovaná jako „vyhledávání“.

9 Rozuměj skryté.

10 Před zahájením úkonů v trestním řízení dle § 158 odst. 3 tr. řádu.

11 Úsek prověřování a vyšetřování, dle tr. řádu.

12 Bližší možné dohledat v DVOŘÁK, Vratislav a KLOUBEK, Martin. *Základy Operativně Pátrací činnosti Policie v Definicích a Schématech*. Vyd. 1. Praha: Policejní akademie ČR v Praze, 2011, s. 14–16, ISBN 978-80-7251-351-2.

- OPERATIVNÍ OBHLÍDKA
- OPERATIVNÍ PROVĚRKA¹³

Operativně pátrací prostředky (dále jen „OPP“)

- PODLE TRESTNÍHO ŘÁDU

a

- PODPŮRNÉ PODLE POLICEJNÍHO ZÁKONA (upravující činnost příslušného bezpečnostního sboru)¹⁴

Z kriminalisticko-taktického pohledu lze OPČ zařadit mezi metody dílčí a někteří současní autoři i tak činí. Základní, dílčí metody rozšiřují právě i o OPČ, přičemž je na místě jim přiznat povahu zvláštních způsobů dokazování, neboť se nejedná o standardní metody objasňování, ale metody rozšiřují základní poznání učiněné aplikací metod jako je výslech, ohledání apod.

OPČ je dlouholetý policejní praxí osvědčený postup při potírání kriminálního jednání, který jsou oprávněni používat někteří příslušníci bezpečnostních sborů,¹⁵ na základě příslušných zákonných zmocnění¹⁶ a v rozsahu ústavních limitů.¹⁷ Jedná se o činnost velice specifickou, která má z většího charakter utajovaný, neboť unikem informací o těchto postupech by mohl být ohrožen zájem státu, tak jak uvádí speciální zákon¹⁸ a prováděcí předpisy. Převážně operativně pátrací činnost je vykonávána příslušníky kriminální policie, ale i příslušníky zpravodajských služeb. Zájem státu je na udržení vnitřní bezpečnosti,¹⁹ která je ohrožována kriminálními projevy různého charakteru a intenzity ohrožení. Za tímto účelem stát prostřednictvím právních norem vkládá do rukou oprávněných příslušníků instrumenty, kterými výrazně zasahují do základních práv a svobod občanů, proto použití těchto instrumentů musí být v současné době vždy na základě zákonného zmocnění, přičemž metodika a taktika vlastní aplikace je dána do rukou praxe, která je přenáší v rámci vlastního vzdělávání příslušníků buď přímo výcvikem, či z části teoretickým vymezením v příslušných interních aktech řízení a metodikách, které jsou logicky z většího

13 Podrobněji ČÁP, Jan. *Služba kriminální policie a vyšetřování*. In Habich Lukáš a Radomír Heřman. *Činnost policejních služeb*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2025, s. 110–159. ISBN 978-80-7251-559-2.

14 Zákon o PČR, GIBS, Celní správě, Vojenské policii, o Vězeňské službě a justiční stráží ČR.

15 § 1 zákona č. 361/2003 Sb. o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů.

16 Např. § 69 zákona č. 273/2008 Sb. o Policii České republiky.

17 Především v čl. 2 odst. 3, 4) Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky.

18 Zákon č. 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací a bezpečnostní způsobilosti, ve znění prováděcích vyhlášek a nařízení.

19 V některých případech i vnější bezpečnosti při projevech např. organizovaného zločinu, terorismu a extremismu, závažné hospodářské trestné činnosti.

utajené. Utajenost těchto postupů je možné odůvodnit z mnoha pohledů, ale prioritně je potřebné spatřovat utajení v ochraně tzv. know how jednotlivých postupů před zločinným prostředím z důvodu účelnosti, funkčnosti a použitelnosti před pachateli trestné činnosti, kteří by znalostí těchto postupů a jejich aktuálního použití dosáhli nežádoucích výhod, na základě kterých by docházelo k hlubšímu utajení jejich činnosti, znesnadnění objasnění kriminálního jednání, či stavu, kdy dojde k latentnosti nebo důkazní nouzi, ze strany orgánů činných v trestním řízení.²⁰ Současná uznávaná definice OPČ zní:

Operativně pátrací činnost má právní povahu, představuje systém specifických metod a prostředků využívaných převážně utajovaným způsobem, k tomu pověřenými příslušníky působícími v zákonem určených policejních orgánech, s cílem ochrany společnosti před kriminalitou.²¹

Zájmové prostředí

Jedním z ústředních témat současného OPČ je „**Zájmové prostředí**“. V současných policejních zákonech je zájmové prostředí vyjádřeno téměř shodně, jde o:

Zájmovým prostředím se pro účely zákona rozumí prostředí, v němž lze důvodně předpokládat získání poznatků důležitých pro zamezování, odhalování a dokumentování trestných činů, ke zjišťování jejich pachatelů a k předcházení těmto trestným činům.

Získávání poznatků ze zájmového prostředí je činnost policisty, který aktivně vyhledává, dokumentuje a vyhodnocuje poznatky o zájmovém prostředí a osobách v něm se pohybujících. V rámci této činnosti je policista oprávněn zastírat svoji příslušnost k policii a skutečný účel své činnosti a využívat podpůrné operativně pátrací prostředky.²²

Pokud příslušníci bezpečnostních sborů nemají speciální ustanovení k zájmovému prostředí a k získávání poznatků ze zájmového prostředí, pak mají stále k postupu šetření před vstupem do konkrétního trestního řízení, zákonné oprávnění v § 158 odst. 1 tr. řádu, které slouží oprávněným příslušníkům jednajícím za policejní orgán k ověření informací, zda k trestné činnosti dochází, či došlo. Poté co tyto informace zjistí mají zákonnou povinnost zahájit úkony trestního řízení dle § 158 odst. tr. řádu, či věc obratem postoupit policejnímu orgánu, státnímu zástupci věcně a místně příslušnému.

Podpůrné operativně pátrací prostředky

Oprávněná osoba do zájmového prostředí proniká sama, či prostřednictvím jiných osob, technických prostředků. Pokud do prostředí proniká prostřednictvím jiných osob, jedná se o osoby jednající ve prospěch příslušného bezpečnostního sboru nejčastěji v současné době v zákonech označované jako „informátor“. Z pohledu Policie ČR je informátor vymezen následovně:

²⁰ § 12 odst. 1) zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů.

²¹ DVOŘÁK, Vratislav a KLOUBEK, Martin. *Základy Operativně Pátrací činnosti Policie v Definicích a Schématech*. Vyd. 1. Praha: Policejní akademie ČR v Praze, 2011, s. 9, ISBN 978-80-7251-351-2.

²² § 70 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky.

Informátorem se rozumí fyzická osoba, která poskytuje policii informace a služby takovým způsobem, aby nebyla vyražena její spolupráce s policií. Informátorovi lze poskytnout za jeho činnost finanční nebo věcnou odměnu.²³

Informátor je tedy instrument, který dlouhodobě, dalo by se říci od počátku služby kriminální policie, poskytuje nezbytné informace v zájmu této služby, nejčastěji k odhalování, objasňování trestné činnosti, znalosti zájmového prostředí, v němž působí. Detektivní umění je postaveno na znalosti zločinného prostředí, osob v něm se pohybujících, způsobech spáchání a dalších kriminalistických okolnostech, včetně využití práce informátora. Historicky si tyto skutečnosti uvědomoval již např. **Eugène-François Vidocq** (23. 7. 1775 – 11. 5. 1857), původně francouzský zločinec-galejník, později policista a tajný agent, který se stal zakladatelem a velitelem Brigade de Sûreté - první moderní policejní organizace, ale i první soukromé detektivní agentury v Evropě.²⁴

Marie Gabrielle Coignet (1793-?) - Eugène François Vidocq (Zdroj: Public domain, via Wikimedia Commons)

Informátor patří mezi podpůrné operativně pátrací prostředky, které významně mohou napomoci při rozpoznání a pronikání do zločinného prostředí: Prostředky jsou legislativně vymezené např. v zákoně o Policii ČR v § 72²⁵ jako:

²³ § 72 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky.

²⁴ HOLTZ, Grégoire. Des textes ensauvagés ? Poétique [online]. [cit. 2022-11-30]. Čís. 1/2011, s. 37–51. <https://doi.org/10.3917/poeti.165.0037>

²⁵ Inspekce používá při plnění svých úkolů podpůrné operativně pátrací prostředky podle § 72 zákona o Policii České republiky; pro použití těchto prostředků se použijí obdobně § 72 až 77 zákona o Policii České republiky.

- informátor,
- krycí prostředky,
- zabezpečovací technika a
- zvláštní finanční prostředky.

Tyto prostředky oprávněný příslušník Služby kriminální policie a vyšetřování používá jak ve stádiu předprocesním, tj. před vstupem do konkrétního trestního řízení, tak ve stádiích trestního řízení po zahájení úkonů trestního řízení²⁶ a to především ve stádiích tzv. přípravného trestního řízení, tj. stádiu prověřování a vyšetřování.

Zákonodárce v § 72 ZPČR k podpůrným operativně pátracím prostředkům uvádí cit:

„Policista je při předcházení trestným činům, při získávání poznatků o trestné činnosti, v souvislosti s trestním řízením a v souvislosti se zajišťováním krátkodobé ochrany osoby oprávněn používat podpůrné operativně pátrací prostředky...“;

z čehož vyplývá, že kromě doposud uvedené souvislosti s trestním řízením, zákonodárce správně vkládá i činnost při zajišťování krátkodobé ochrany, upravené v § 50 ZPČR, neboť **krátkodobá ochrana** má blízko k operativní činnosti, kdy zahrnuje:

- ochranu fyzickou,
- dočasnou změnu pobytu,
- použití zabezpečovací techniky, nebo
- poradensko-preventivní činnost,

a poskytuje se v odůvodněných případech osobě, které zřejmě hrozí újma na zdraví nebo jiné vážné nebezpečí a to s jejím souhlasem.

Zvláštní ochrana a pomoc, která je někdy laicky označována jako „Program ochrany svědků“, je velmi výjimečným prostředkem pro zajištění bezpečnosti svědků a dalších osob, kterým v souvislosti s trestním řízením zřejmě hrozí tak vážné nebezpečí, že bezpečnost osoby jiným způsobem nelze zajistit. Zvláštní ochranu lze na území České republiky poskytnout také osobě zařazené do Programu ochrany jiného státu nebo mezinárodního soudu.²⁷

Ústředním podpůrným operativně pátracím prostředkem (dále jen „POPP“) informátor. Jako fyzická osoba skrytě působící v zájmovém prostředí poskytuje utajeným způsobem oprávněnému příslušníkovi informace a služby, tak aby nebyla vyražena jeho spolupráce.

²⁶ § 158 odst. 3 tr. řádu.

²⁷ Ochrana osob v působnosti Útvaru speciálních činností SKPV. [online]. [cit. 2023-09-30]. Dostupné z: www.policie.cz/clanek/ochrana-osob-v-pusobnosti-utvaru-specialnich-cinnosti-skpvp.aspx

Z kriminalistického hlediska tak **příslušník pracuje především s paměťovou stopou informátora**, ale nevylučuje se i stopa hmotná (materiální) v souvislosti s kriminalisticky významnou událostí.

Informátor je pomyslnou „**prodlouženou rukou**“ oprávněného příslušníka v činnosti mu vymezené zákonem a prováděcími předpisy. Informátor je jedním z nejstarších a nejeefektivnějších prostředků práce detektiva, ale i zpravodajce. Je velkou škodou současné praxe služby kriminální policie a vyšetřování a inspekční činnosti, že s tímto instrumentem nepracuje více, neboť základem úspěšného odhalení či objasnění kriminalisticky relevantní události je dostatek informací, přetvořených v konkrétní důkaz. Není správné spoléhat na zajištění stop v rámci použití základních, dílčích kriminalisticko-taktických metod jako je ohledání, výslech, prohlídka, pátrání...,²⁸ ani zvláštních způsobů dokazování jako je konfrontace, prověrka výpovědi na místě, rekognice, rekonstrukce a vyšetřovací pokus,²⁹ ale je žádoucí získávat informace vlastním pronikáním do zájmového prostředí, či činností základního instrumentu POPP „Informátora“. Ostatní POPP mají charakter prostředků technické povahy podporujících a zabezpečujících OPČ, ať už jde o krycí prostředky v podobě prostor, či dokladů, zabezpečovací techniku v podobě nástrah, či dokumentační techniky a zvláštních finančních prostředků sloužících k účelnému, hospodárnému vynaložení při použití POPP, OPP, celkově operativní činnosti.

Krycí prostředky³⁰ jsou ve smyslu zákona **věci, prostory a činnosti**, které mají sloužit k utajení³¹ skutečné totožnosti a činnosti osoby, policie (inspekce) a k utajení operativně pátracích úkonů obecně, před vyjádřením.³² Z pohledu krycích věcí se může jednat např. o:

- **dokumentační zařízení** (audio, video), upravená tak, aby nebyl nezasvěceným osobám zřejmý jejich účel,
- **krycí doklady**³³ - listiny, včetně identifikačních průkazů, a
- **činnosti**, jejichž smyslem je zastírat totožnost osoby, zabránit vyjádření činnosti osoby nebo zastírat obecně činnost policie (inspekce).

V zákoně je přesně uveden taxativní výčet dokladů a průkazů totožnosti, které nesmí být použity jako krycí. Obecně nesmí být k vyhotovení krycího dokladu využita totožnost existující, živé osoby nebo zemřelé. Jako důvod je uváděna nepřípustnost vstoupení do právních vztahů takové osoby, ale i vysoké riziko dekonspirace. Vydání takového dokladu je podmíněno souhlasem ministra vnitra a podmínky jsou upraveny interními akty řízení příslušného bezpečnostního sboru. V případě krycích prostorů využívaných k OPČ se jedná o objekty, v nichž oprávnění příslušníci vykonávají činnost, která má být utajena

28 KONRÁD, Z., PORADA, V., STRAUS, J., SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika. Kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2021. str. 46–151. ISBN 978-80-7380-859-4.

29 Tamtéž.

30 V předchozím zákoně o Policii ČR č. 283/1991 Sb. označované z části jako „Konspirativní prostředky“.

31 Slangově „zastření“.

32 Např. § 74 zákona o Policii České republiky.

33 Např. § 75 zákona o Policii České republiky.

před nepovolanými osobami. Krycím prostorem mohou být bytové i nebytové prostory, využívané pro schůzkovou činnost s informátory a zájmovými subjekty, označované mj. také jako konspirační byty pro schůzkovou činnost a tzv. „opěrné body“ pro skryté pozorování a dokumentování trestné činnosti. Může se jednat i o prostor provozovny předstírající provozování určité podnikatelské nebo jiné činnosti.

Zabezpečovací technikou se ve smyslu zákona rozumí technické prostředky, zařízení a jejich soubory, používané za účelem předcházení nebo odstranění ohrožení veřejného pořádku a bezpečnosti.³⁴ Zákonné vymezení je poměrně strohé a stručné, kdy obecně poukazuje na širokou škálu technických prostředků, které se rychle vyvíjejí, a proto je účelné je blíže nezužovat konkretizací v podobě např. taxativního výčtu a je vhodně je dále konkretizovat v interních aktech řízení, metodických materiálech a v rámci vnitřního systému vzdělávání specialistů. Pod zabezpečovací technikou je možné si představit signalizační a nástrahové technologie, dokumentační techniky, systémy ke střežení objektů, osob, činností, dějů apod. Zabezpečovací technika je využívána z hlediska velmi různorodých policejních (inspekčních) činností, ať už to k ochraně osob, objektů a věcí, či „nástrahových“ prostředků, nebo k dokumentaci služebních úkonů, ale i postupů ve smyslu trestních předpisů. Specifickou část tvoří zabezpečovací technika, ke konspiračnímu sběru relevantních informací v operativně pátrací činnosti, v rámci tzv. policejního (inspekčního) zpravodajství.

Zvláštní finanční prostředky se ve smyslu policejních zákonů rozumí **vyčleněné finanční prostředky**, které jsou používány k úhradě některých výdajů, především v souvislosti se

- získáváním poznatků o trestné činnosti (například od osob jednajících ve prospěch služby či informátorů),
- používáním podpůrných operativně pátracích prostředků (například zabezpečovací techniky),
- používáním operativně pátracích prostředků podle trestního řádu (například k předstíranému převodu),³⁵
- v souvislosti se zajišťováním krátkodobé či dlouhodobé ochrany osoby.³⁶

Vyčleněné finanční prostředky v podobě tzv. „ZFP“ vyžadují potřebu konspiračnosti jejich používání, proto při nakládání s nimi není účelné postupovat podle obecných účetních dokladů a právních předpisů,³⁷ které upravují hospodaření s peněžními prostředky státu. **Kontrola**, zda je s vyčleněnými finančními prostředky nakládáno hospodárně a k účelu, ke kterému byly určeny, má **charakter vnitřního auditu** a jedná se o úpravu vnitřním předpisem ředitele bezpečnostního sboru či např. ministra vnitra o nakládání

³⁴ § 76 zákona o Polici České republiky.

³⁵ § 158b trestního řádu.

³⁶ Např. § 50 ZPČR.

³⁷ Např. dle zákona č. 219/2000 Sb. o majetku ČR, zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech, nebo zákona č. 563/1991 Sb. o účetnictví.

se zvláštními finančními prostředky. Odpovědnost za účelné vynaložení těchto prostředků je dána bezprostředně využívajícím příslušníkům a jejich vedoucím, kteří účelné využití schvalují a **bývá častým předmětem kontrolní, ale i inspekční činnosti** v podobě šetření Generální inspekce bezpečnostních sborů.³⁸

Operativně pátrací prostředky

Operativně pátrací prostředky (dále jen „OPP“) jsou upravené v oblasti trestního práva především trestním řádem³⁹ a jsou určeny pro řádné objasnění věci k zajištění nezbytného množství důkazů v trestním řízení, v optimálním případě tehdy, kdyby jiné způsoby objasňování trestní věci nebyly možné či by byly podstatně ztížené. OPP jsou využívány především ve stadiu přípravného řízení před zahájením trestního stíhání konkrétní osoby, v ojedinělých a odůvodněných případech i později v rámci následných stádií trestního řízení. Operativně pátrací prostředky podle trestního řádu jsou prostředky vymezené v § 158b tr. řádu, tedy:

- předstíraný převod,
- sledování osob a věcí,
- použití agenta.

Tyto prostředky mohou, v souladu s § 158b odst. 1, 2) tr. řádu, za oprávněný policejní orgán, použít pověřený příslušníci bezpečnostních sborů v řízení o úmyslném trestném činu, přičemž jejich užití nesmí sledovat jiný zájem než získání skutečností důležitých pro trestní řízení. Zákonodárce kromě jiného vyjadřuje v základním ustanovení k OPP v § 158b tr. řádu subsidiaritu použití těchto prostředků, které významně zasahují do základních práv a svobod garantovaných Ústavním pořádkem ČR, použití těchto prostředků je **možné použít v případě, kdy nelze sledovaného účelu dosáhnout jinak, nebo by bylo dosažení podstatně ztížené**. Při použití OPP je tedy oprávněný příslušník a příslušný schvalovací systém orgánů činných v trestním řízení (státní zástupce, soudce) povinen se tímto limitem zabývat a v odůvodnění podnětů, návrhů a příkazů zmínit argumentaci a úvahu, jak se s tímto zákonným limitem vypořádal.

Předstíraný převod

Předstíraný převod je typickým a snad i základním instrumentem OPP současné policejní praxe využívány detektivy, přičemž oprávněný příslušník či jím řízená osoba aplikuje zákonem vymezený postup předstíraného převodu⁴⁰ ve formě koupě, prodeje nebo jiného způsobu převodu předmětu plnění, například darem, fingovaným pronájmem, vzájemnou protislužbou apod.

38 *Bliže např. ČÁP, J. Kontrola příslušníků a zaměstnanců bezpečnostních sborů. Praha: Policejní akademie ČR v Praze, 2022. ISBN 978-80-7251-553-0.*

39 *Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů.*

40 *§ 158c trestního řádu.*

Zejména se jedná o předstíraný převod následujících věcí,

- **k jejichž držení je třeba zvláštního povolení** (např. trhaviny a výbušniny, střelné zbraně),
- **jejichž držení je nepřípustné** (např. omamné a psychotropní látky),
- **pochází z trestného činu** (např. cennosti, umělecká díla),
- **jsou určeny ke spáchání trestného činu** (např. páčidla, rozlamováky, přístupové kódy, maskovací prostředky, zbraně a výbušniny).

Předstíraný převod se zpravidla uskuteční na **základě písemného povolení státního zástupce**, avšak přípustný je tento úkon rovněž jako bezodkladný,⁴¹ ale musí být státním zástupcem dodatečně **do 48 hodin povolen**. Pokud policejní orgán do 48 hodin povolení neobdrží, je povinen prováděný předstíraný převod ukončit a informace, které se v souvislosti s předstíraným převodem dozvěděl, nesmí nijak použít!

Dokumentační rovina předstíraného převodu je zákonodárcem předpokládána a to jen ve formě **úředního záznamu**. O přestíraném převodu policejní orgán povinně vyhotoví úřední záznam, který do 48 hodin doručí státnímu zástupci. Jak je výše naznačeno, předstíraný převod může provést i jiná osoba než specializovaný příslušník Policie ČR, GIBS, včetně příslušníka jiného bezpečnostního sboru, ale i zahraničního policejního sboru. Použití instrumentu je v gesci odpovědného příslušníka vedoucího konkrétní trestní řízení, v němž je tento instrument trestního práva použit, za dozoru a souhlasu státního zástupce. Při aplikaci tohoto OPP hrozí zvýšené riziko překročení zákonného rámce v podobě policejní provokace, jak je výše naznačeno, proto je důležitá jeho příprava formou tzv. **scénářů** provedení, kdy jsou aplikována poznání současné kriminalistické vědy z oblasti taktických metod, postupů a operací.⁴²

Sledování osob a věcí

Sledování osob a věcí⁴³ je nejčastějším instrumentem OPP využívaných příslušníky SKPV a GIBS při OPČ. Sledování osob a věcí je prováděno utajovaným způsobem, a to prostřednictvím zpravodajských prostředků technického charakteru, nebo speciálně vycvičenými příslušníky zařazenými na tomto úseku operativně pátrací činnosti.⁴⁴ Sledování, při kterém mají být pro potřeby dokazování pořizovány zvukové, obrazové a jiné záznamy, lze uskutečnit pouze na základě **písemného povolení státního zástupce**.⁴⁵

41 § 158c odst. 3) trestního řádu.

42 *Bliže např. ČÁP, J. Kontrola příslušníků a zaměstnanců bezpečnostních sborů. Praha: Policejní akademie ČR v Praze, 2022, s. 90–100. ISBN 978-80-7251-553-0.*

43 § 158d trestního řádu.

44 *V gesci Útvaru zvláštních činností SKPV a specializovaných krajských pracovišť SKPV, či jiných speciálních složek bezpečnostních sborů.*

45 *Výjimku tvoří sledování osob a věcí, které tvoří součást metody osobního pátrání, jako metody policejního zpravodajství v operativně pátrací činnosti, před zahájením trestního řízení, tedy bez souhlasu státního*

Pokud věc nesnese odkladu,⁴⁶ lze zahájit sledování **bez souhlasu** státního zástupce, avšak policejní orgán o něj musí bezodkladně požádat. Pokud dodatečný souhlas policejní orgán nezíská, je povinen sledování ihned ukončit, již vyhotovený záznam zničit, takže nemůže být informace takto získaná využita v dokazování. Pokud policejní orgán během sledování zjistí, že obviněný komunikuje se svým obhájcem, je povinen záznam s obsahem této komunikace zničit a poznatky, které se v této souvislosti dozvěděl, dále nijak nepoužít. Součástí sledování může být i tzv. **prostorový odposlech komunikace** a jiné činnosti prolamující ústavním pořádkem zaručená základní lidská práva a svobody. Zejména se jedná o zásah do nedotknutelnosti obydlí, do listovního tajemství, nebo pokud je zjišťován obsah písemností a záznamů, které jsou uchovávány v soukromí, přičemž i tento druh sledování lze uskutečnit pouze na základě předchozího **povolení soudce**. V případě nebezpečí z prodlení lze o povolení požádat dodatečně do 48 hodin. Pokud dodatečný souhlas policejní orgán nezíská, je povinen sledování ihned ukončit, již vyhotovený záznam zničit a informace takto získané nemohou být využity v trestním řízení. **Žádost o povolení** sledování musí být vždy odůvodněna:

- podezřením na konkrétní trestnou činnost, dále
- podloženými relevantními (prokazatelnými) skutečnostmi a prověřenými údaji o totožnosti osob, případně přesnou identifikací věcí, které mají být sledovány.

Vlastní proces je v utajeném režimu a k formální žádosti je vhodné přiložit podstatné části trestního spisu, ne-li celý v podobě aktualizované kopie spisu.⁴⁷

V povolení k sledování musí být stanovena **dobu, po kterou bude sledování prováděno**. Tato doba nesmí být delší než šest měsíců, avšak může být na základě nové žádosti písemně prodloužena, vždy na dobu nejvýše dalších šesti měsíců. Ze sledování vznikají různé druhy záznamu, které v případě upotřebitelnosti pro konkrétní trestní řízení jsou **formalizovány v podobě protokolu**. V jiné trestní věci, než je ta, v níž bylo sledování provedeno, lze obsah zjištění a připojený protokol použít jako důkaz jen tehdy, je-li i v této věci vedeno řízení o úmyslném trestném činu nebo souhlasí-li s tím osoba, do jejíž práv a svobod bylo sledováním zasahováno. Sledování lze provést i bez splnění zákonem vymezených podmínek, pokud s tím **výslovně souhlasí** ten, do jehož práv a svobod má být sledováním zasahováno, přičemž pokud je takový souhlas dodatečně odvolán, sledování se neprodleně zastaví. Sledování osob a věcí je metodou OPČ, kterou by měl ovládat ve své základní formě každý detektiv, operativce (inspekční) pronikající do zájmového prostředí, v souvislosti s konkrétní trestnou činností. Zároveň by měl znát procesy formalizace nasazení, dokumentace a vyhodnocení tohoto prostředku, a to i za využití forem kritického myšlení či reflexivních her.⁴⁸

zástupce. Takto získané prvotní poznatky (indicie) však nemohou být použity při dokazování v trestním řízení.

46 Může se jednat o situaci bezprostředního zpracování informací při pronikání do zájmového prostředí.

47 Blíže § 158d trestního řádu a především příslušné neveřejné interní akty řízení..

48 Blíže KONRÁD, Z. et al. *Kriminalistika: Kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. 2. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2021. ISBN 978-80-7380-859-4.

Agent

OPP „Použití agenta“⁴⁹ je vrcholným, nejvyšším prostředkem, který v sobě obsahuje rozsah činností předchozích prostředků s tím, že na základě zákonného zmocnění agent cíleně proniká a to v dokumentačně nejsložitějších trestních věcech do zločinného prostředí, v němž cíleně působí, za účelem rozkrytí trestné činnosti, zjištění pachatelů a sběru nezbytných informací k jejímu objasnění, přičemž nesmí překročit zákonem stanovené meze policejní provokace a organizování trestné činnosti. Ve smyslu trestního řádu zpravidla⁵⁰ příslušník Policie České republiky nebo Generální inspekce bezpečnostních sborů plní úkoly uložené mu řídicím policejním orgánem a vystupuje se zastíráním skutečného účelu své činnosti.

Použití agenta vyžaduje vysokou odbornost pramenící z důkladné znalosti zločinného prostředí, v němž má být nasazen, včetně možného vytvoření legendy k zastírání totožnosti, ale i např. hospodářských činností. Vysoce odborná a specifická činnost klade nároky jak na osobu samotného agenta, tak aparátu zabezpečujícího jeho činnost. Vysoká náročnost a značné nároky na odbornost, včetně znalosti konkrétního zločinného prostředí vede k specializaci, které se věnuje primárně Útvar speciálních činností SKPV. Agent je používán především k pronikání do zájmového prostředí, a to v případech zločinů uvedených v trestním řádu,⁵¹ svou činnost zahajuje na základě **povolení soudce příslušného vrchního soudu**, na základě návrhu státního zástupce vrchního státního zastupitelství nebo na návrh evropského pověřeného žalobce. K používání podpůrných operativně pátracích prostředků a k použití prostředků sledování a předstíraného převodu, ve smyslu trestního řádu, jak je výše naznačeno, nepotřebuje agent další povolení. V trestních předpisech je celá řada dalších instrumentů, které jsou k dispozici detektivům, některé z nich jsou blízké OPP a vyžadují obdobné postupy zobrazené ve výše uvedených metodách. Jsou jimi např. **„zadržení, otevření, záměna a sledování zásilky“**.⁵²

Dále pak v souvislosti s OPČ je potřebné zmínit instrumenty **„odposlech a záznam telekomunikačního provozu a zjišťování (lokalizačních) údajů o telekomunikačním provozu“**,⁵³ které mohou významnou měrou (skrytým způsobem) přinášejí klíčové a doplňující informace k objasnění věci a znalosti vztahů kriminálního prostředí.

Použitelnost zjištění z OPČ pro potřeby trestního řízení

Informace zjištěné použitím POPP mají podpůrný charakter, a pokud mají být použity v konkrétním trestním řízení, měly by být tzv. „zprocesněny“, tj. zajištěny instrumenty příslušné procesní normy trestního práva, nejčastěji trestního řádu, přestože jsou získány zákonným způsobem a tedy dle § 89 odst. 2 trestního řádu, kdy zákonodárce říká, že cit.: „Za důkaz může sloužit vše, co může přispět k objasnění věci...“ Z hlediska zachování

49 § 158d trestního řádu, § 158e trestního řádu.

50 Policejním agentem může být na základě dvoustranné mezinárodní smlouvy rovněž příslušník zahraničního policejního sboru v součinnosti policejního orgánu s Útvarem speciálních činností SKPV. Jedná se o formu „přeshraničního vyšetřování“. K tomu viz zákon č. 104/2013 Sb., zákon o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních.

51 § 158d odst. 1) trestního řádu.

52 § 86–87c trestního řádu.

53 § 88–88a trestního řádu.

utajených postupů oprávněných příslušníků je na místě se přiklonit k názoru, že informace z OPČ není vhodné „nadměru nezbytně nutnou“ zveřejňovat a to z důvodu ochrany osob zainteresovaných na průběhu činnosti, ale i jak výše zmíněno a argumentováno, z důvodu ochrany „know how“ postupů a to nejen před zločinným prostředím.

Z pohledu ústavního komfortu je potřebné vyzdvihnout, že činnost ve formě OPČ je upravena zákony a provedena předpisy nižší právní síly, tedy je zde předpoklad činnosti legální, za dodržení stanovených limitů.

V souvislosti s OPP je potřebné předběžně zmínit otázku i tzv. **policejní provokace**, o které bude podrobněji hovořeno v samostatné kapitole. Současná policejní a justiční praxe si je plně vědoma tohoto mezníku v použití OPP, ale nejenom těchto specifických prostředků, ale i např. instrumentu policejního práva tzv. „**zkoušky spolehlivosti**“,⁵⁴ neboť pověřený policejní (inspekční) orgán *nesmí při využívání OPP vyvolat trestnou činnost nebo se jiným způsobem aktivně podílet na utváření skutkového děje tak, aby podněcoval či usměrňoval do té doby neexistující úmysl pachatele*. V případě OPP připadá tak v úvahu především při použití instrumentu **předstíraného převodu věci**,⁵⁵ a dále šířeji i instrumentu **agenta**. K uvedené věci zákazu policejní provokace existuje řada výkladů, ale především judikátů jak tuzemských soudů, včetně soudu Nejvyššího a Ústavního, tak Evropského soudu pro lidská práva. Např.:

*Nepřípustný je takový zásah státu do skutkového děje, jenž ve své komplexnosti tvoří trestný čin, resp. takový podíl státu na jednání osoby, jehož důsledkem je trestní kvalifikace tohoto jednání.*⁵⁶

Závěr

Čtenáři jsou předloženy základní informace k operativně pátrací činnosti, její vymezení, zákonné zmocnění, včetně ústavních limitů. Při použití OPČ může oprávněný příslušník zjistit řadu významných informací zakládající možnost vést procesní postup, v podobě konkrétní trestní věci, ne všechny zjištěné informace však může použít, především pokud jsou použity podpůrné prostředky operativně pátrací, ve stádiu před vstupem do trestního řízení. Z pohledu inspekční činnosti jde v případě OPČ o jeden ze základních postupů detektiva (operativního, inspekčního pracovníka), především v případě vyhledávání a objasňování závažné trestné činnosti organizovaného charakteru, zvláště závažného hospodářské trestné činnosti, terorismu a extremismu, korupce. Metoda „Operativně pátrací činnosti“ je metodou policejních činností, která dle přesvědčení autora má své logické místo mezi stávajícími kriminalisticko-taktickými metodami „Zvláštních způsobů dokazování“, kdy prostřednictvím popsaných specifických forem a postupů aplikující oprávněný příslušník dospěje k informacím, které by jiným způsobem nebylo možné zajistit či jejich zajištění by bylo obtížné, zdlouhavé či neefektivní. Zjištění pomocí metody OPČ je potřebné náležitě procesně uchopit za použití stávajících důkazních prostředků a ostatních kriminalistických metod, postupů a operací. Z pohledu kriminalistické vědy

54 Blíže ČÁP, Jan. *Aplikace zkoušky spolehlivosti*. Praha: Policejní akademie ČR v Praze, 2022. 86 s. ISBN 978-80-7251-532-5.

55 § 158c Zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů.

56 *Nález Ústavního soudu ze dne 22. června 2000, sp. zn. III. ÚS 597/99.*

pak zjistit, zajistit a vyhodnotit stopy a kriminalisticky významné skutečnosti, v souvislosti s projednávanou věcí.⁵⁷ Jak naznačeno v úvodu statí obsah článku odkazuje na komplexní zpracování oblasti kontrolní a inspekční v bezpečnostních sborech, nově monograficky zpracované autorem a přednášené v rámci výuky v bakalářském stupni vzdělání v studijním programu Kriminalistika a forenzní disciplíny a Bezpečnostně právní studia na VŠFS v Praze, Karlových Varech a Mostu.⁵⁸

Literatura

ČÁP, Jan. *Kontrolní a inspekční činnost v bezpečnostních sborech*, Praha: Vysoká škola finanční a správní a.s., edice EDUCOpress, 244 s. ISBN 978-80-7408-285-6.

ČÁP, Jan. Služba kriminální policie a vyšetřování. In Habich Lukáš a Radomír Heřman. *Činnost policejních služeb*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2025, s. 110–159. ISBN 978-80-7251-559-2.

ČÁP, Jan. *Finanční šetření, kriminalisticko-taktický pohled*. Praha: Vysoká škola finanční a správní a.s., edice EDUCOpress, 155 s. ISBN 978-80-7408-279-5, k dispozici též elektronicky na: Finanční šetření. Kriminalisticko-taktický pohled.

ČÁP, Jan. *Aplikace zkoušky spolehlivosti*. Praha: Policejní akademie ČR v Praze, 2022. ISBN 978-80-7251-532-5.

ČÁP, Jan. *Prohlídky. Kriminalisticko-taktický pohled*. Praha: Policejní akademie ČR v Praze, 2022, s. 114, ISBN 978-80-7251-545-5.

ČÁP, Jan, GREPL, Libor a KOUBEK, Lukáš. *Komparace právní úpravy a některých aspektů institutu zkoušek spolehlivosti v České republice a Moldavské republice. Bezpečnostní teorie a praxe*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2022, 2022(2), s. 19–42, ISSN 1801-8211.

ČÁP, Jan. Využití informací získaných zkouškou spolehlivosti, In *Kriminálne spravodajstvo: Zborník pôvodných vedeckých prác, štúdií a odborných článkov z virtuálnej vedeckej konferencie* [Elektronický zdroj]. Zost. Patrícia Fedáková, Bratislava: Akadémia PZ - kriminálnej polície, 2022. 245 s. ISBN 978-80-8054-950-3.

DVOŘÁK, Vratislav a KLOUBEK, Martin. *Základy operativně pátrací činnosti policie v definicích a schématech*, Praha 2011, Policejní akademie ČR v Praze – skriptum, 78 s., ISBN 978-80-7251-351-2.

HOLTZ, Grégoire. Des textes ensauvagés ? *Poétique* [online]. [cit. 2022-11-30]. Čís. 1/2011, s. 37–51. <https://doi.org/10.3917/poeti.165.0037>.

HRUDKA, Josef a VANGELI, Benedikt. *Zkouška spolehlivosti: explikace, aplikace, efektivita*. Praha: Policejní akademie ČR v Praze, 2014. ISBN 978-80-7251-415-1.

KONRÁD, Zdeněk et al. *Kriminalistika: Kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. 2. vyd., Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2021. ISBN 978-80-7380-859-4.

⁵⁷ Výsledek vznikl při řešení studentského projektu „Nové trendy v oblasti finančního šetření“ s využitím účelové podpory na specifický vysokoškolský výzkum Vysoké školy finanční a správní v Praze.

⁵⁸ Studijní programy - Vysoká škola finanční a správní, [online]. [cit. 2025-10-28]. Dostupné z: <https://www.vsfs.cz/studijni-programy>

NĚMEC, Miroslav. *Teorie a metodologie kriminalistiky pro magisterské studium*. Praha: ABOOK, 2018. ISBN 978-80-906974-1-6.

Usnesení předsednictva České národní rady ze dne 16. prosince 1992 o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky. In: *Sbírka zákonů*. Praha, 1992, částka 1/1993 Sb., číslo 2.

Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky.

Zákon č. 341/2011 Sb., o Generální inspekci bezpečnostních sborů a o změně souvisejících zákonů.

Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky.

Jednání za právnickou osobu, zastoupení podnikatele a zastoupení obecně podle českého občanského zákoníku

Acting on behalf of legal entity, representation of entrepreneurs, representation in general according to the Czech Civil Code

KAREL MAREK,¹ JIŘÍ STRAUS²

Abstrakt

Naše pojednání se orientuje na jednání za právnickou osobu, zastoupení podnikatele a zastoupení obecně podle českého občanského zákoníku. Jednání za právnickou osobu upravují ustanovení § 161–167 občán. zák. Zastoupení podnikatele se věnují ustanovení § 430–431 a souvisící § 503 občán. zák. Zastoupení obecně přitom regulují ustanovení § 436–462 občán. zák.

Klíčová slova

právo, občanské právo, občanský zákoník, zastoupení, zastoupení podnikatele, jednání za právnickou osobu

Abstract

Our discussion focuses on acting on behalf of a legal entity, representation of an entrepreneur and representation in general under the Czech Civil Code. Legal entities are regulated by the provisions of Sections 161–167 of the Civil Code. Representation of an entrepreneur is regulated by the provisions of Sections 430–431 and related Section 503 of the Civil Code. Representation general regulated Section 436–462 of the Civil Code.

Key words

law, civil law, civil code, representation, representation of entrepreneur, acting on behalf of a legal entity

DOI

<http://dx.doi.org/10.37355/fvpk-2025/3-02>

¹ prof. JUDr. Karel Marek, CSc., UNOB Brno

² prof. PhDr. Jiří Straus, DrSc., Vysoká škola finanční a správní a.s., Fakulta právních a správních studií

Úvod

V příspěvku se orientujeme na jednání za právnickou osobu, zastoupení podnikatele a zastoupení obecně podle českého občanského zákoníku. Jednání za právnickou osobu upravují ustanovení § 161–167 občán. zák. Zastoupení podnikatele se věnují ustanovení § 430–431 a souvisící § 503 občán. zák. Zastoupení obecně přitom regulují § 436–462 občán. zák. V našem pojednání budeme postupovat vzestupně podle číslování ustanovení v tomto zákonu. Není-li v dalším našem textu u některého ustanovení uveden druh právního předpisu, jde o ustanovení občanského zákoníku.

Jednání a zastupování osob může probíhat z nejrůznějších důvodů a za různými účely, např. se tak děje i při uzavírání smluv. Právní úprava jednotlivých smluvních typů je přitom dispozitivní. Strany mohou uzavřít i takovou smlouvu, která není zvláště jako typ smlouvy upravena. Při uzavírání smluv lze pak obecně odkázat na použití všeobecných obchodních podmínek, obchodních podmínek, vykládacích pravidel a obchodních zvyklostí.³

V souvislosti s jednáním a zastoupením podnikatelů pro úplnost připomeňme i znění ustanovení § 558 odst. 2 občán. zák. Toto ustanovení zní: V právním styku podnikatelů se přihlíží k obchodním zvyklostem zachovávaným obecně, anebo v daném odvětví, ledaže to vyloučí ujednání stran nebo zákon. Není-li jiné ujednání, platí, že obchodní zvyklost má přednost před ustanovením zákona, jež nemá donucující účinky, jinak se může podnikatel zvyklosti dovolat, prokáže-li, že druhá strana určitou zvyklost musela znát a s postupem podle ní byla srozuměna.

V úvodu je také vhodné říct, že se právní úprava nechala inspirovat zejména obsahem dříve platného občanského a obchodního zákoníku.⁴

Jednání za právnickou osobu

Občanský zákoník určuje, že ten, kdo právnickou osobu zastupuje, dá najevo, co ho k tomu opravňuje, a to neplyne-li to již z okolností. Kdo za právnickou osobu podepisuje, připojí k jejímu názvu svůj podpis, případně i údaj o své funkci nebo o svém pracovním zařazení. Doporučujeme přitom pro přesnou identifikaci uvádět i jméno a příjmení podepisující osoby, i když to judikatura (pro platnost jednání) za potřebné nepovažuje.⁵

Zastupuje-li právnickou osobu člen jejího orgánu způsobem zapsaným do veřejného rejstříku, nelze namítat, že právnická osoba nepřijala potřebné usnesení, že usnesení bylo stíženo vadou, nebo že člen orgánu usnesení porušil. Nelze tedy např. namítat, že valná

3 K obchodním zvyklostem viz CVIK, E., D., JANKŮ, M., MAREK, K., 2025, s. 131–132.

4 K obchodněprávní úpravě LIŠKA, P., 2005, MAREK, K., 2008, MAMOJKA, M., 2023, LUKÁČKA, P., HUČKOVÁ, R., KUBINEC, M., 2025.

5 K tomu bylo judikováno Rozhodnutím NS spis. zn. 29 Odo 965/2006 z 29. 11. 2007: Skutečnost, že ve smlouvě, pro kterou zákon vyžaduje písemnou formu, nejsou zvlášť uvedena jména a příjmení osob, která ji za právnickou osobu podepsaly, není důvodem neplatnosti smlouvy pro nedostatek písemné formy.

hromada nebo členská schůze rozhodla jinak (i když jsou to nejvyšší orgány právnické osoby).

Statutárnímu orgánu náleží veškerá působnost, kterou zakladatelské právní jednání, zákon nebo rozhodnutí orgánu veřejné moci nesvěřil jinému orgánu právnické osoby. Tedy vše, co není vyhrazeno jinému orgánu právnické osoby, je v působnosti statutárního orgánu.

Člen statutárního orgánu může zastupovat právnickou osobu ve všech záležitostech. Náleží-li přitom působnost statutárního orgánu více osobám, tvoří kolektivní statutární orgán. Zakladatelské právní jednání může určit, jak jeho členové právnickou osobu zastupují. Pokud to zakladatelské právní jednání neprovede, činí tak každý člen samostatně. Pokud vyžaduje zakladatelské právní jednání, aby členové statutárního orgánu jednali společně, může člen právnickou osobu zastoupit jako zmocněnec samostatně, jen byl-li zmocněn k určitému právnímu jednání. Zmocnění však musí být provedeno jen ke konkrétnímu jednání. Zmocnění tedy nemůže být obecné a nemůže být ani pro některý druh jednání.

Pokud nastane situace, že statutární orgán nemá dostatečný počet členů potřebných k rozhodování, jmenuje na návrh toho, kdo osvědčí právní zájem, chybějící členy soud na dobu, než budou noví členové povoláni postupem určeným v zakladatelském právním jednání. Jinak soud jmenuje právnické osobě opatrovníka, a to i bez návrhu, kdykoli se o tom při své činnosti dozví.

Soud také jmenuje právnické osobě opatrovníka, a to i bez návrhu, jsou-li zájmy člena statutárního orgánu v rozporu se zájmy právnické osoby a nemá-li právnická osoba jiného člena orgánu schopného ji zastupovat.⁶

Právnickou osobu zastupují i zaměstnanci. Zaměstnanci zastupují právnickou osobu v rozsahu obvyklém vzhledem k jejich zařazení nebo funkci. Občan. zák. určuje, že rozhoduje stav, jak se jeví veřejnosti.⁷

Přitom co je určeno o zastoupení právnické osoby zaměstnancem, platí též obdobně pro zastoupení právnické osoby jejím členem nebo členem jiného orgánu nezapsaného do veřejného rejstříku (bývají i označovány jako tzv. speciální orgány). Omezení tohoto zástupčího oprávnění vnitřním předpisem právnické osoby nemá obecně účinky vůči třetí osobě. Tyto účinky vůči třetí osobě má jen tehdy, muselo-li být toto omezení třetí osobě známo.

Toto ustanovení § 166 občan. zák. se nepoužije pro zastoupení podnikatele osobami pověřenými při provozování obchodního závodu určitými činnostmi. Tato speciální úprava je v ustanovení § 430 občan. zák.

6 *Usnesení NS spis. zn. 21 Cdo 2646/2016 z 12. 14. 2018: Účastník, který je právnickou osobou, sám sobě ustanovení opatrovníka podle § 29 odst. 2 OSŘ ani navrhnout nemůže, není-li tu nikdo, kdo by za něj byl oprávněn jednat.*

7 *Rozsudek NS spis. zn. 29 Cdo 2027/2000 z 19. 3. 2002, ve kterém přijetí směnky ekonomickým ředitelem bylo hodnoceno jako obvyklé jednání.*

I osoby zastupující právnickou osobu podle ustanovení § 166 mohou případně překročit rozsah svého oprávnění. V těchto případech jimi nebude právnická osoba vázána, ledaže by je (bez zbytečného odkladu) schválila.

Poslední ustanovení upravující jednání za právnickou osobu určuje, že právnickou osobu zavazuje protiprávní čin, kterého se při plnění svých úkolů dopustil člen voleného orgánu, zaměstnanec nebo jiný zástupce vůči třetí osobě. K tomu doplňujeme, že pokud by se tak stalo mimo „plnění svých úkolů“, právnickou osobu by to nezavazovalo.

Zastoupení podnikatele

Podnikatel může při provozu svého závodu pověřit některou osobu určitou činností. Pokud toto pověření podnikatel provedl, zastupuje tato osoba podnikatele ve všech jednáních, k nimž při této činnosti obvykle dochází.

Podnikatele zavazuje i jednání jiné osoby v jeho provozovně, pokud byla třetí osoba v době víře, že jednáající osoba je k jednání oprávněna. Je totiž věcí podnikatele, aby zamezil případnému jednání neoprávněných osob, a to ať jsou jeho zaměstnanci nebo nikoli.

Dále podle zákona platí, že překročí-li zástupce podnikatele zástupčí oprávnění, podnikatele toto právní jednání zavazuje. To neplatí jen tehdy, věděla-li třetí osoba o překročení nebo musela by o něm vědět vzhledem k okolnostem případu.

Návazně zmíníme jednání vedoucího odštěpného závodu. Obchodní závod, který podnikatel vytvořil se totiž může členit na pobočky. Je-li pobočka zapsána do obchodního rejstříku, jedná se o odštěpný závod. (To platí i o jiné organizační složce, pokud o ní jiný právní předpis určuje, že se zapíše do obchodního rejstříku.) Vedoucí odštěpného závodu je oprávněn zastupovat podnikatele ve všech záležitostech týkajících se odštěpného závodu ode dne, ke kterému byl jako vedoucí odštěpného závodu zapsán do obchodního rejstříku.

V souvislosti se zastupováním podnikatele a jednáním podnikatele, považujeme, a to vzhledem ke zvláštní povinnosti uložené podnikatelům obstarávajícím určité záležitosti, uvést v tomto našem pojednání i alespoň krátký text o právní úpravě příkazní smlouvy.

Příkazní smlouva je upravena novým českým občanským zákoníkem v ustanoveních § 2430 a násl. Před účinností dnešního občanského zákoníku byla příkazní smlouva obsažena v předchozím občanském zákoníku a pro obchodněprávní vztahy byla koncipována smlouva mandátní.

Smlouvu příkazní lze obecně charakterizovat jako smlouvu o vynaložení úsilí, nikoli smlouvu o výsledku; z této podstaty musíme vycházet. Ustanovení § 2438 odst. 2 občanského zákoníku totiž určuje, že příkazce poskytne odměnu, i když výsledek nenastal, ledaže byl nezdar způsoben tím, že příkazník porušil své povinnosti. To platí i v případě, že splnění příkazu zmařila náhoda, ke které příkazník nedal podnět. Příkazce složí na žádost

příkazníkovi zálohu k úhradě hotových výdajů a nahradí mu náklady účelně vynaložené při provádění příkazu, byť se výsledek nedostavil.

Základní ustanovení je poměrně stručné. Uvádí, že příkazní smlouvou se příkazník zavazuje obstarat záležitost příkazce.

Příkazce poskytne příkazníkovi odměnu, byla-li ujednána nebo je-li obvyklá, zejména vzhledem k příkazcovu podnikání.

Přitom je určeno, že obstará-li někdo určité záležitosti jako podnikatel, má povinnost, byl-li o obstarání takové záležitosti požádán, dát druhé straně bez zbytečného odkladu výslovně najevo, zda na sebe obstarání záležitosti bere nebo ne; jinak nahradí škodu tím způsobenou. To je významná povinnost, která je pro podnikatele stanovená, poskytující druhé straně poznatek o tom, zda může či nikoli s obstaráním počítat. Tato povinnost (tj. dát druhé straně bez zbytečného odkladu najevo) se nevztahuje na podnikatele obecně, ale na podnikatele, obstarávající-li takové záležitosti.

Vztahuje se mj. na podnikatele podnikající podle zvláštního předpisu, tj. zejména na advokáty, notáře, exekutory, daňové poradce, autorizované inženýry.⁸

Přitom tato povinnost zahrnuje nejen příkazní smlouvu, ale i další smlouvy příkazního typu, zejména tedy zprostředkovatelské, komisionářské, zasílatelské, o obchodním zastoupení.

Příkazník provádí obstarání osobně. Může si však provedení zajistit subdodavatelsky. Příkazní smlouva tedy nemá výhradně osobní charakter. V subdodavatelském řešení nese příkazník stejnou odpovědnost jako při obstarání osobním.

Příkazní smlouva pak může obsahovat i výslovné dovolení toho, aby si příkazník ustanovil náhradníka; může však nastat i situace, kdy náhradník je nezbytně nutný. Jestliže by příkazník provedl volbu náhradníka chybně, pak nese odpovědnost za škodu z takové volby.

Bude-li příkazcem spotřebitel, bude se smluvní vztah řídit ustanoveními o spotřebitelských smlouvách. To ostatně platí obecně všechny pro smluvní vztahy, v nichž je smluvní stranou spotřebitel.

Vzhledem k tomu, že smlouva o dílo, jak byla dříve v obchodním zákoníku koncipována, nezahrnovala provedení všech činností, ale zahrnovala jen činnosti hmotně zachycené,⁹ využívalo se dřívější smlouvy mandátní (u které šlo o zařízení obchodní záležitosti obecně) velmi široce; pokud se nesjednával kontrakt inominátní.

Dnes se podle občanského zákoníku použije smlouvy o dílo pro činnosti, které nemusí být hmotně zachycené. Určitý rozsah různých předmětů plnění půjde tedy provést podle smlouvy o dílo. I tak ovšem bude prostor pro realizaci smlouvy příkazní značně široký.

8 K možností využití blíže viz KINDL, M., ROZEHNAL, A., *Díl II.*, 2019, s. 514.

9 Viz KINDL, M., ROZEHNAL, A., 2019, s. 525.

K obecné právní úpravě zastoupení

Všeobecná ustanovení

Obecnou úpravu zastoupení uvozují Všeobecná ustanovení. Určuje se, že kdo je oprávněn jednat jménem jiného, je jeho zástupcem. Práva a povinnosti ze zastoupení vznikají přímo zastoupenému. Jedná se o zastoupení přímé.

U zastoupení nepřímého jedná zástupce na účet zastoupeného, avšak jedná vlastním jménem. Příkladem může být jednání podle komisionářské smlouvy. Občan. zák. určuje § 2455, že komisionářskou smlouvou se komisionář zavazuje obstarat pro komitenta na jeho účet vlastním jménem určitou záležitost, a komitent se zavazuje zaplatit mu odměnu.

Komisionářská smlouva přitom připouští i tzv. samovstup komisionáře, který se závazku např. obstarat prodej určité věci (mj. cenných papírů apod.) může zprostit i tím, že je sám koupí.¹⁰

Příkladem nepřímého zastoupení může být též jednání podle zasílatelské smlouvy. Touto smlouvou se podle ustanovení § 2471 občan. zák. zasílatel zavazuje příkazci obstarat mu vlastním jménem a na jeho účet přepravu zásilky z určitého místa do jiného určitého místa, případně i obstarat nebo provést úkony s přepravou související, a příkazce se zavazuje zaplatit zasílateli odměnu.

Ve všeobecných ustanoveních k přímému zastoupení obecně, se dále určuje, že pokud by nebylo zřejmé, že někdo jedná za jiného, platí, že jedná jménem vlastním.

Přitom je následně upraveno, že je-li zástupce v dobré víře nebo musel-li vědět o určité okolnosti, přihlíží se k tomu i u zastoupeného. To však neplatí, jedná-li se o okolnost, o které se zástupce dozvěděl před vznikem zastoupení. Není-li zastoupený v dobré víře, nemůže se dovolat dobré víry zástupce.

Zastoupit jiného však nemůže ten, jehož zájmy jsou v rozporu se zájmy zastoupeného, ledaže při smluvním zastoupení zastoupený o takovém rozporu věděl nebo vědět musel. Jestliže jednal zástupce, jehož zájem je v rozporu se zájmem zastoupeného, s třetí osobou a jestliže tato osoba věděla o této okolnosti nebo musela-li o ní vědět, může se toho zastoupený dovolat. Text občan. zák. zde obsahuje vyvratitelnou domněnku a uvádí, že se má za to, že je tu rozpor v zájmech zástupce a zastoupeného, pokud zástupce jedná i za tuto třetí osobu nebo pokud jedná ve vlastní záležitosti.

Tato obecná úprava má potom svoje konkrétní vyjádření i v úpravách zvláštních, a to např. u zprostředkovatelské smlouvy. K dokumentování toho uvedme, že nárok na provizi ze zprostředkování podle ustanovení § 2450 občan. zák. nevzniká, jestliže je zprostředkovatel v rozporu se smlouvou činný pro druhou stranu zprostředkovávané smlouvy. To platí i o úhradě nákladů.

¹⁰ Viz KINDL, M., ROZEHNAL, A., 2019, s. 525.

Zástupce jedná osobně. Dalšího zástupce může pověřit, je-li to se zastoupeným ujednáno nebo vyžaduje-li to nutná potřeba, odpovídá však za řádný výběr jeho osoby. V některých případech upravuje takové situace zvláštní zákon. Tuto substituci umožňuje např. zákon o advokacii, který pro dané situace substituce dokonce ukládá (brání-li advokátovi překážka ve výkonu advokacie).

Občan. zák. řeší i situace, má-li zastoupený pro tutéž záležitost více zástupců. I zde zákon používá vyvratitelnou domněnku. V takových situacích se má za to, že každý z nich může jednat samostatně.

K vyvratitelným právním domněnkám uveďme, že tam, kde je koncipována vyvratitelná domněnka, tam se právní úpravy vychází, ledaže by to bylo vyvráceno. Důkazní břemeno přitom nese ten, kdo domněnku vyvrací.

Poslední z všeobecných ustanovení obecné právní úpravy zastoupení určuje (platí, pokud by se neuplatnila některá úprava zvláštní), že překročí-li zástupce zástupčí oprávnění, zavazuje právní jednání zastoupeného, pokud překročení schválí bez zbytečného odkladu. To platí i v případě, kdy za jiného právně jedná osoba, která k tomu není oprávněna.

Ať již jednala osoba, která k tomu nebyla vůbec oprávněná nebo sice oprávněná jednat byla, ale překročila svoje oprávnění, může zastoupený takové jednání schválit. Není-li právní jednání bez zbytečného odkladu schváleno, je osoba, která právně jednala za jiného, zavázána sama. Osoba, se kterou bylo jednáno, a která byla v dobré víře, může po jednajícím žádat, aby splnil to, co bylo ujednáno nebo aby nahradil škodu. V případě překročení jednatelského oprávnění i v případě jednání neoprávněného, je pro požadavek plnění nebo náhrady škody podmínkou dobrá víra třetí osoby.

Smluvní zastoupení

Ujedná-li si to strany, zastupuje jedna z nich druhou jako zmocněnec, a to v ujednaném rozsahu. Rozsah zástupčího oprávnění se uvede v plné moci. Netýká-li se zastoupení jen určitého právního jednání, udělí se plná moc v písemné formě. Pokud se vyžaduje pro právní jednání zvláštní forma, udělí se plná moc v téže formě.

Avšak vyžaduje-li se pro právní jednání forma veřejné listiny, postačí, bude-li plná moc k tomuto právnímu jednání udělena v písemné formě s úředně ověřeným podpisem. Jde o novelizované ustanovení, které usnadňuje právní jednání zejména cizincům, kteří by se jinak museli dostavit k českému notáři k sepsání plné moci ve formě notářského zápisu.¹¹

Zmocnění lze odvolat. Práva na odvolání zmocnění se nelze vzdát. Pokud si však strany ujednaly, že odvolání lze učinit jen z určitých důvodů, pak lze odvolání provést jen z těchto důvodů o odvolání z jiných důvodů uskutečnit nelze. To však neplatí, má-li zmocnitel pro odvolání zvlášť závažný důvod.

11 *Usnesení NS spis. zn. 30 Cdo 2721/2015 z 26. 9. 2016: V případě, že plnou moc pro řízení před soudy České republiky udělí tuzemskému zástupci účastník v cizině, není třeba osvědčovat veřejnou listinou. Má-li však plná moc povahu listiny soukromé, nemusí být opatřena předepsanými ověřeními.*

Smluvním zástupcem může být nejen osoba fyzická, ale i osoba právnická. Jde-li o zmocnění právnické osoby, náleží výkon zástupčího oprávnění do působnosti jejího statutárního orgánu. Vykonávat zastoupení je pak oprávněná i osoba, kterou statutární orgán určí. K tomuto výkonu oprávněnou osobou není třeba souhlasu zastoupeného.

Ke smluvnímu zastoupení obč. zák. určuje, že kdo vlastní vinou vyvolá u třetí osoby domněnku, že zmocnil někoho jiného k právnímu jednání, nemůže se dovolat nedostatku zmocnění, byla-li třetí osoba v dobré víře a mohla-li rozumně předpokládat, že zmocnění bylo uděleno.

Pokud nastane situace, že dal zmocnitel jiné osobě najevo, že zmocněnce určil k určitým právním jednáním, může se vůči této osobě dovolat, že zmocnění později zaniklo, avšak jen pokud to této osobě oznámil před zmocněncovým jednáním, nebo pokud tato osoba při zmocněncově jednání o zániku věděla.

Jestliže jednala jako zástupce osoba nezpůsobilá v příslušné záležitosti sama právně jednat, nelze se toho dovolat vůči tomu, kdo o této skutečnosti nevěděl ani nemohl vědět. Pokud překročil zmocněnec zástupčí oprávnění a nesouhlasil-li s tím zmocnitel, oznámí to osobě, se kterou zmocněnec právně jednal, a to bez zbytečného odkladu poté, co se o právním jednání dozvěděl. Pokud tak neučiní, pak platí, že překročení schválil. Jde o nevyvratitelnou právní domněnku. To však neplatí, pokud osoba, s níž zástupce právně jednal, měla a mohla z okolností bez pochybností poznat, že zmocněnec právní jednání zjevně překračuje.

Pokud jsou pokyny zmocnitele obsaženy v plné moci a musely-li být známy osobě, vůči níž zmocněnec jednal, považuje se jejich překročení za porušení zástupčího oprávnění.¹²

Obč. zák. dále určuje, že zmocnění zanikne vykonáním právního jednání, na které bylo zastoupení omezeno. Zmocnění zanikne i v případě, že je zmocnitel odvolá nebo zmocněnec vypoví. Zemře-li zmocněnec nebo zmocnitel, nebo je-li některým z nich právnická osoba a zanikne-li, zanikne i zmocnění, ledaže bylo ujednáno něco jiného. Dokud však není odvolání zmocněnce známo, má jeho právní jednání tytéž účinky, jakoby zmocnění ještě trvalo. Toho se však nemůže dovolat strana, která o odvolání zmocněnce věděla nebo měla vědět. Nemůže se toho dovolat ani tehdy, když to mohla vědět.

V případě úmrtí zmocnitele nebo vypoví-li zmocněnec zmocnění, pak musí učinit zmocněnec ještě vše, co nesnese odkladu, aby zmocnitel nebo jeho právní nástupce neutrpěl újmu. Přitom má jeho právní jednání tytéž účinky, jakoby zmocnění ještě trvalo. To platí, neodporuje-li to tomu, co nařídil ještě zmocnitel nebo jeho právní nástupce.

12 Rozsudek NS spís. zn. 29 Cdo 1899/2014 z 31. 5. 2016: *Byla-li udělena plná moc k uzavření zástavní smlouvy týkající se určité nemovitosti, pak není nutné v takové plné moci uvádět jakékoli bližší údaje týkající se osoby, s níž může zmocněnec takovou smlouvu uzavřít, ani specifikovat závazkový vztah, který má zástavní smlouva zajišťovat. V takovém případě je zmocněnec zmocněn aby (podle svého nejlepšího vědomí a svědomí) vybral osobu zástavního věřitele a určil závazek, který má zástavní smlouvou zajistit.*

Po zániku zmocnění vydá zmocněnec vše, co mu zmocnitel propůjčil, popř. co pro zmocnitele získal. Musí tak učinit bez zbytečného odkladu. Pokud by zmocněnec zemřel, má tuto povinnost každý, kdo má tyto věci u sebe.

Prokura

V rámci smluvního zastoupení je upravena i prokura. Udělením prokury zmocňuje podnikatel zapsaný v obchodním rejstříku prokuristu k právním jednáním, ke kterým dochází při provozu obchodního závodu, popřípadě pobočky, a to i k těm, pro která se jinak vyžaduje zvláštní plná moc. Zcizit nebo zatížit (např. dát do zástavy) nemovitost však prokurista nemůže. Mohl by tak učinit jen tehdy, pokud by to bylo výslovně uvedeno.

Vždy při udělení prokury musí být výslovně uvedeno, že jde o prokuru. Uděluje-li podnikatel prokuru pro některou pobočku svého obchodního závodu nebo pro některý z několika svých obchodních závodů, označí výslovně tuto pobočku nebo obchodní závod.

Udělení prokury se vztahuje jen na osobu prokuristy. Prokurista není oprávněn přenést prokuru na někoho jiného ani udělit další prokuru. Pokud by se tak stalo, pak se k takovým ujednáním nepřihlíží. Prokuru lze udělit jen fyzické osobě. Prokurista přitom vykonává prokuru s péčí řádného hospodáře. Právnícké osobě prokuru udělit nelze.

Prokura však může být udělena několika osobám. Potom každá tato osoba zastupuje podnikatele samostatně, ledaže je při udělení prokury určeno něco jiného. Omezovat prokuru vnitřními pokyny není možné. Případné takové omezení nemá účinky vůči třetím osobám, a to ani tehdy, pokud by bylo zveřejněno.

Prokurista se podepisuje tak, že k firmě podnikatele připojí svůj podpis a údaj označující prokuru (např. k podpisu uvede zkratku ppa). Jestliže je prokura udělena pro jednotlivou pobočku nebo jeden z více obchodních závodů, připojí také údaj označující pobočku nebo obchodní závod.

Smrtí podnikatele prokura nezaniká, ledaže bylo ujednáno něco jiného. Prokura však zaniká převodem nebo pachtem obchodního závodu nebo pobočky, pro které byla udělena.

Zákonné zastoupení

Občan. zák. reguluje pod společným nadepsáním zákonné zastoupení a opatrovnictví. Ze společně nadepsaných otázek se dnes věnujeme jen zákonnému zastoupení. Případy, kdy se toto zastoupení uskutečňuje, jsou určeny zákonem (např. v části druhé občan. zák.). Zákonné zastoupení sleduje ochranu zájmů zastoupeného a naplňování jeho práv. Zákonný zástupce má svoje oprávnění k jednání vymezeno. Není oprávněn jednat v záležitostech týkajících se vzniku a zániku manželství, výkonu rodičovských povinností a práv, jakož i pořízení pro případ smrti nebo prohlášení o vydědění a jejich odvolání.

Specifická úprava se týká věci zvláštní obliby. Zákonný zástupce nesmí odejmout zastoupenému věc zvláštní obliby, ledaže to odůvodňuje ohrožení jeho života či zdraví,

a jedná-li se o nezletilého, který není plně svéprávný, také z jiného závažného důvodu. Věc zvláštní obliby musí být zastoupenému ponechána i při jeho umístění ve zdravotnickém zařízení, v zařízení sociálních služeb, zařízení sociálně-právní ochrany dětí nebo podobném zařízení.

Pokud by došlo ke střetu zájmu zákonného zástupce se zájmem zastoupeného či ke střetnutí zájmů těch, kteří jsou zastoupení týmž zákonným zástupcem anebo hrozí-li takový střet, jmenuje soud zastoupenému kolizního opatrovníka.

Spravuje-li zákonný zástupce jmění zastoupeného, náleží mu běžná správa takového jmění. Pokud se nejedná o běžnou záležitost, vyžaduje se k naložení se jměním zastoupeného schválení soudu-viz ustanovení § 461 odst. 1 občán. zák. Dar, dědictví nebo odkaz určené pro zastoupeného s podmínkou, že jej bude spravovat třetí osoba jsou ze správy podle tohoto citovaného ustanovení vyloučeny. Zástupce však může přijetí takového daru odmítnout. Ochrana zájmů zastoupeného je zajištěna tím, že k odmítnutí se vyžaduje schválení soudu.

Občan. zák. řeší i případnou odměnu za zastoupení. Zákonný zástupce obecně nemůže požadovat od zastoupeného odměnu za zastoupení. Jestliže však má povinnost spravovat jmění, lze odměnu za správu přiznat. O výši odměny pak rozhodne soud s přihlédnutím k nákladům správy, k hodnotě spravovaného majetku a k výnosům z něho. Přihlédne i k časové a pracovní náročnosti správy.

Závěr

Závěrem zdůrazníme, že jednání a zastupování osob může probíhat z nejrůznějších důvodů a za různými účely, např. se tak děje i při uzavírání smluv. Právní úprava jednotlivých smluvních typů je přitom dispozitivní. Strany mohou uzavřít i takovou smlouvu, která není zvláště jako smluvní typ upravena. Při uzavírání smluv lze pak obecně odkázat na použití všeobecných obchodních podmínek, obchodních podmínek, vykládacích pravidel a obchodních zvyklostí.

Zdůrazníme též, že v právním styku podnikatelů se přihlíží podle ustanovení § 558 odst. 2 občán. zák. k obchodním zvyklostem zachovávaným obecně, anebo v daném odvětví, ledaže to vyloučí ujednání stran nebo zákon. Není-li jiné ujednání, platí, že obchodní zvyklost má přednost před ustanovením zákona, jenž nemá donucovací účinky (tedy před dispozitivními ustanoveními), jinak se může podnikatel zvyklosti dovolat, prokáže-li, že druhá strana musela určitou zvyklost znát a s postupem podle ní byla srozuměna.

Je určeno, že obstará-li někdo určité záležitosti jako podnikatel, má povinnost, byl-li o obstarání takové záležitosti požádán, dát druhé straně bez zbytečného odkladu výslovně najevo, zda na sebe obstarání záležitosti bere nebo ne; jinak nahradí škodu tím způsobenou. To je významná povinnost, která je pro podnikatele stanovená, poskytující druhé straně poznatek o tom, zda může či nikoli s obstaráním počítat.

Tato povinnost (tj. dát druhé straně bez zbytečného odkladu najevo) se nevztahuje na podnikatele obecně, ale na takové podnikatele, obstarávají-li takové záležitosti. Vztahuje se to také na podnikatele podnikající podle zvláštního předpisu, tj. zejména na advokáty, notáře, exekutory, daňové poradce, autorizované inženýry. Přitom tato povinnost zahrnuje nejen příkazní smlouvu, ale i další smlouvy příkazního typu, zejména tedy zprostředkovatelské, komisionářské, zasílatelské, o obchodním zastoupení.

Literatura

CVIK, E., D., JANKŮ, M., MAREK, K. *Vybrané kapitoly soukromého práva II*, Praha: C.H.Beck, 2025, 216 s., ISBN 978-80-7699-006-7.

KINDL, M., ROZEHNAL, A. a kol. *Občanské právo, Souhrnný výklad*, Plzeň: Aleš Čeněk, 2023, 633 s., ISBN 978-80-7380-930-0.

KINDL, M., ROZEHNAL, A. a kol. *Občanský zákoník, Praktický komentář*, Plzeň: Aleš Čeněk, 2019, I. Díl, 991 s., 978-80-7380-742-9.

KINDL, M., ROZEHNAL, A. a kol. *Občanský zákoník, Praktický komentář*, Plzeň: Aleš Čeněk, 2019, II. Díl, 937 s., 978-80-7380-742-9.

LIŠKA, P. a kol. *Obchodní právo*, Meritum, Praha: Wolters Kluwer ČR, 2005, 516 s., ISBN 978-80-7676-127-7.

LUKÁČKA, P., HUČKOVÁ, R., KUBINEC, M. a kol. *Obchodný zákonník, Komentár*, Praha: C.H.Beck, 2025, 1903 s., ISBN 978-80-7699-013-5.

MAREK, K. *Smluvní obchodní právo, Kontrakty*, Brno: Masarykova univerzita, 4. vydání, 2008, 477 s., ISBN 978-80-210-4619-1.

MAMOJKA, M. a kol. *Obchodné právo II., Obchodné záväzkové vzťahy*, Bratislava: C.H. Beck, 2023, 744 s., ISBN 978-80-8232-025-4.

Pohled na současnou Bezpečnostní politiku České republiky

A look at the current Security Policy of the Czech Republic

PETR KOVAŘÍK¹

Abstrakt

Bezpečnostní politika České republiky prochází v posledních letech výraznou proměnou v reakci na dynamické globální i regionální hrozby. Studie se zaměřuje na porovnání přístupů k migraci v Bezpečnostní strategii ČR z let 2015 a 2023. Zatímco v roce 2015 byla migrace vnímána převážně jako jednostranná bezpečnostní hrozba spojená s terorismem a organizovaným zločinem, nová strategie z roku 2023 přináší realističtější a komplexnější pohled. Migrační fenomén již není chápán pouze defenzivně, ale jako výzva vyžadující řízení, integraci a prevenci radikalizace. Práce rovněž zohledňuje širší kontext bezpečnostních hrozeb, jako jsou hybridní útoky, dezinformace, ruská agrese vůči Ukrajině či klimatická změna. Analýza ukazuje, že česká bezpečnostní politika se postupně posouvá od jednostranně defenzivního modelu k proaktivnímu a vícevrstevnému přístupu, který reflektuje aktuální geopolitickou realitu i zkušenosti z nedávných migračních krizí.

Klíčová slova

migrace, bezpečnostní strategie, hybridní hrozby, Česká republika, migrační politika

Abstract

In recent years, the security policy of the Czech Republic has undergone significant changes in response to dynamic global and regional threats. This study focuses on a comparative analysis of approaches to migration in the Czech Republic's Security Strategy documents from 2015 and 2023. While the 2015 strategy primarily perceived migration as a one-dimensional security threat associated with terrorism and organized crime, the 2023 strategy offers a more realistic and comprehensive perspective. Migration is no longer viewed solely through a defensive lens, but rather as a complex challenge requiring effective management, integration, and the prevention of radicalization. The paper also considers a broader context of security threats, such as hybrid attacks, disinformation, Russian aggression against Ukraine, and climate change. The analysis reveals that Czech security policy is gradually shifting from a strictly defensive model to a proactive and multi-layered approach that reflects the current geopolitical reality and lessons learned from recent migration crises.

Key words

migration, security strategy, hybrid threats, Czech Republic, migration policy

1 JUDr. Petr Kovařík, Katedra kriminalistiky a forenzních disciplín, Vysoká škola finanční a správní, a.s., Praha

Úvod

Bezpečnostní politika státu je dynamický proces, který musí pružně reagovat na měnící se mezinárodní prostředí, nové typy hrozeb i společenské a politické proměny. Česká republika jako člen NATO a Evropské unie čelí výzvám, které dalece přesahují tradiční pojetí vojenských hrozeb. Zásadní vliv na formulaci bezpečnostních priorit měla jednak migrační krize v roce 2015, jednak ruská agrese proti Ukrajině v roce 2022, která vedla k největší uprchlické vlně v Evropě od druhé světové války.² Tento článek si klade za cíl analyzovat proměnu vnímání migrace v oficiálních bezpečnostních dokumentech České republiky, konkrétně v Bezpečnostní strategii ČR z roku 2015 a její aktualizované verzi z roku 2023.³ Analýza se zaměří na jazykové vymezení, identifikaci rizik, akcent na prevenci a integraci i na mezinárodní kontext spolupráce. Práce rovněž poukazuje na širší rámec, ve kterém se migrace pohybuje, mezi něž patří hybridní hrozby, dezinformační kampaně, klimatická změna a důraz na kolektivní obranu v rámci NATO a EU.⁴ Cílem práce je ukázat, jak se česká bezpečnostní politika posouvá od defenzivního modelu k proaktivnějšímu a komplexnějšímu pojetí, které reflektuje nové bezpečnostní reality 21. století.

1 Česká republika a její bezpečnostní politika

Současné bezpečnostní prostředí se vyznačuje rostoucí komplexností a vysokou mírou vzájemného propojení. Hrozby dnes již nerespektují státní hranice, což vyžaduje, aby moderní bezpečnostní politika byla založena na široké mezinárodní spolupráci. Česká republika se v tomto ohledu opírá nejen o členství v NATO a Evropské unii, ale rovněž o kooperaci s Organizací spojených národů a dalšími mezinárodními institucemi i se sousedními státy. Tento multilateralismus umožňuje efektivnější reakci na společné výzvy, sdílení zdrojů a výměnu informací, což celkově posiluje odolnost státu vůči vnějším hrozbám.

Vstup do NATO a EU představoval zásadní posun směrem ke kolektivní obraně a zvýšení bezpečnostní stability. Obě instituce deklarují závazek solidarity a vzájemné pomoci v případě ohrožení. Přesto však zůstává na České republice odpovědnost aktivně přispívat k bezpečnosti v rámci aliančních struktur. To vyžaduje nejen důsledné plnění závazků, ale i investice do obranného rozpočtu a budování moderních, profesionálně připravených ozbrojených a bezpečnostních sil. Ty musí být schopny čelit širokému spektru krizových situací – od konvenčních vojenských hrozeb až po terorismus, kybernetické útoky, či tzv. hybridní válčení.

2 ČESKÁ REPUBLIKA. *Bezpečnostní strategie České republiky 2015*. Praha: Úřad vlády ČR, 2015.

3 DRBOHLAV, Dušan. *Migrační politika České republiky*. Praha: Karolinum, 2019. ISBN 978-80-246-4421-1.

4 *Tamtéž*.

Bezpečnostní politika České republiky proto není zaměřena výhradně na obranu proti přímé vojenské agresi, ale stále více se orientuje na prevenci a zvládání nevojenských hrozeb. Mezi prioritní oblasti patří kybernetická bezpečnost, ochrana kritické infrastruktury a boj s dezinformacemi. Účinné řešení těchto problémů vyžaduje úzkou spolupráci s odborníky z různých oblastí, a to od IT, přes krizové řízení, až po mediální analýzu. Česká bezpečnostní politika tak musí neustále reagovat na proměnlivou a dynamicky se vyvíjející povahu globálního bezpečnostního prostředí.

2 Nová koncepce bezpečnostní politiky České republiky a otázka migrace

V roce 2023 byla představena Nová koncepce bezpečnostní politiky České republiky, která reaguje na nové bezpečnostní výzvy včetně zhoršené geopolitické situace, hybridních hrozeb a také zvýšených migračních tlaků. Tento strategický dokument přináší aktualizovaný pohled na migrační fenomén, který již není vnímán pouze jako nevojenská hrozba, ale také jako komplexní problém vyžadující integrovaný přístup napříč bezpečnostními, humanitárními a zahraničně-politickými oblastmi.

Na rozdíl od předchozí strategie je nově zdůrazněna potřeba předcházet nekontrolované migraci nejen přes vnější hranice EU, ale i uvnitř Schengenského prostoru. Dokument také více reflektuje zkušenosti z posledních migračních krizí, kdy se ukázala potřeba lepší koordinace s partnerskými státy, zejména v rámci Visegrádské skupiny a Evropské unie.

Koncepce klade důraz na:

- **posílení ochrany hranic**, včetně využití moderních technologií pro detekci a prevenci nelegální migrace,
- **zvýšení kapacit bezpečnostních složek** pro řízení migračních krizí,
- **rozvoj predikčních a analytických nástrojů** pro lepší monitoring migračních trendů,
- **prohloubení mezinárodní spolupráce**, zejména v oblasti boje proti organizovanému zločinu a pašování migrantů,
- **řešení příčin migrace** prostřednictvím rozvojové a humanitární pomoci v regionech původu.

Nová koncepce také explicitně upozorňuje na riziko hybridních hrozeb spojených s migrací, například na zneužívání migračních toků k destabilizaci států či narušování veřejného pořádku.

Významným krokem je snaha o integraci bezpečnostních a migračních politik, která by měla přispět k efektivnějšímu zvládnutí migrace a zároveň k ochraně práv a bezpečnosti legálních migrantů.

Celkově lze říci, že nová koncepce bezpečnostní politiky ČR představuje krok kupředu v komplexním přístupu k migraci a reaguje na aktuální výzvy, které souvisejí s bezpečnostním prostředím 21. století.

3 Proměna vnímání migrace v dokumentech z let 2015 a 2023

Migrace dlouhodobě představuje významný společenský fenomén, který se ve veřejném diskurzu i v oficiálních státních dokumentech často spojuje s otázkami bezpečnosti. V českém prostředí se migrace stala jedním z nejvíce diskutovaných témat zejména v souvislosti s evropskou migrační krizí v roce 2015⁵ a následně také po ruské agresi proti Ukrajině v roce 2022, která vyvolala největší uprchlickou vlnu v Evropě od druhé světové války.⁶

Obsahem této kapitoly je analýza proměny vnímání migrace v oficiálních bezpečnostních dokumentech České republiky, konkrétně v Bezpečnostní strategii ČR z roku 2015 a v její aktualizované verzi z roku 2023. Akcent bude kladen na jazykovou rovinu, vymezení rizik, důraz kladený na prevenci, integraci a na kontext mezinárodní spolupráce.

Bezpečnostní strategie ČR 2015 s vnímáním migrace jako hrozby

Bezpečnostní strategie ČR z roku 2015 vznikla v období vrcholící evropské migrační krize, v souvislosti s přílivem statisíce uprchlíků do EU převážně ze Sýrie, Afghánistánu, dalších států Blízkého východu a Afriky. Dokument explicitně uváděl: „Nelegální migrace, zvláště pak ve spojení s dalšími jevy, jako je organizovaný zločin či terorismus, představuje bezpečnostní riziko.“⁷ Na migraci bylo nahlíženo především prizmatem rizik, mezi které patří kriminalita, radikalizace, terorismus a ohrožení sociální soudržnosti. Legální migrace nebyla systematicky rozpracována jako přínos pro ekonomiku či demografii. Celkový jazyk byl defenzivní a migrace byla chápána jako vnější problém.⁸

Z pohledu jazykové roviny a akcentu strategie z roku 2015 tato sdílela pojmy jako například „čelit nelegální migraci“ a kladla důraz na ochranu hranic. V rámci mezinárodního a evropského kontextu podporovala ochranu hranic EU, ale odmítala relokační mechanismy.⁹

5 ČESKÁ REPUBLIKA. *Bezpečnostní strategie České republiky 2015*. Praha: Úřad vlády ČR, 2015.

6 ČESKÁ REPUBLIKA. *Bezpečnostní strategie České republiky 2023*. Praha: Úřad vlády ČR, 2023.

7 ČESKÁ REPUBLIKA. *Bezpečnostní strategie České republiky 2015*. Praha: Úřad vlády ČR, 2015.

8 DRBOHLAV, Dušan. *Migrační politika České republiky*. Praha: Karolinum, 2019.

9 *Tamtéž*.

Bezpečnostní strategie ČR 2023 s vyváženějším pohledem na migraci

Aktualizovaný dokument z roku 2023 reaguje na zkušenosti s příchodem více než půl milionu uprchlíků z Ukrajiny, kteří se ve značné míře zapojili na trh práce.¹⁰ Dokument uvádí: „Migrace sama o sobě není primární bezpečnostní hrozbou. Rizika vznikají zejména v souvislosti s nelegální migrací, nedostatečnou integrací cizinců a radikalizací.“¹¹ Důraz je kladen na prevenci, kvalitní integraci a odolnost společnosti. Novinkou je i zmínka o dezinformacích a extremismu, které mohou téma migrace zneužívat.

Strategie z roku 2023 v jazykové rovině a kladení akcentu mluví o „řízení migrace“ a „prevenci radikalizace prostřednictvím integrace“. Na migraci už není nahlíženo jen jako na vnější hrozbu, ale jako na komplexní společenský jev s potenciálními benefity.¹²

V mezinárodním a evropském kontextu dokument z roku 2023 více zdůrazňuje spolupráci s EU, posílení agentur jako Frontex a EUAA a řešení příčin migrace rozvojovou pomocí.¹³ Důvodem změny přístupu byla zkušenost s ukrajinskou migrací, která ukázala, že řízená migrace nemusí být hrozbou.¹⁴ Dalšími faktory jsou vývoj evropské politiky, růst hybridních hrozeb a demografické potřeby států.¹⁵

Srovnání strategií ukazuje posun od chápání migrace jako jednostranné hrozby k realističtějšímu pohledu. Novější dokument klade důraz na prevenci, integraci a spolupráci. Migrace je vnímána jako složitý fenomén, který při správném řízení může přinášet i přínosy pro společnost.¹⁶

4 Porovnání hlavních hrozeb a vnímání rizik

Terorismus

- **2015** – Terorismus byl vnímán jako jedna z hlavních hrozeb, a to především v kontextu migrační krize a tehdejších útoků v Evropě (Paříž 2015, Brusel 2016). Strategický dokument spojoval terorismus s nelegální migrací, radikalizací a nestabilitou na Blízkém východě.
- **2023** – Terorismus zůstává v seznamu hrozeb, ale není považován za největší prioritu. Důraz se přesunul na prevenci radikalizace a monitorování extremistických aktivit, včetně pravicového a levicového extremismu.

10 ČESKÁ REPUBLIKA. *Bezpečnostní strategie České republiky 2023*. Praha: Úřad vlády ČR, 2023.

11 Tamtéž.

12 Tamtéž.

13 EUROPEAN COMMISSION. *New Pact on Migration and Asylum*. Brussels: European Commission, 2020.

14 HORYCH, Lukáš; STRÍTECKÝ, Vít. *Bezpečnostní strategie ČR 2023: Kontext a implikace*. Praha: Ústav mezinárodních vztahů. ISBN 978-80-87558-67-8.

15 Tamtéž.

16 ČESKÁ REPUBLIKA. *Bezpečnostní strategie České republiky 2023*. Praha: Úřad vlády ČR, 2023.

- **Hlavní posun** – Od bezprostřední reakce na migrační krizi a islamistický terorismus k širšímu a méně akutnímu vnímání problému, s důrazem na prevenci.

Proliferace zbraní hromadného ničení (ZHN)

- **2015** – Téma bylo přítomno v kontextu hrozeb ze strany nestabilních států a mezinárodního terorismu. Riziko šíření jaderných, chemických a biologických zbraní bylo chápáno jako globální problém, který může ovlivnit i ČR.
- **2023** – Nadále uváděna, ale méně akcentovaná oproti jiným, akutnějším hrozbám. Riziko se více spojuje s agresivní politikou států, zejména Ruska a Severní Koreje.
- **Hlavní posun** – Význam klesl v prioritizaci, ale zůstává v agendě, zejména v kontextu mezinárodních dohod o nešíření ZHN.

Kybernetické útoky

- **2015** – Hrozba kybernetických útoků byla zmíněna, ale spíše okrajově, bez detailního rozpracování obranných opatření. Kybernetická bezpečnost nebyla považována za strategický pilíř.
- **2023** – Výrazně posílená pozice, kybernetická bezpečnost je jednou z ústředních priorit. Důraz na ochranu kritické infrastruktury, státní správy, energetických sítí a informačních systémů. Dokument reaguje na nárůst státem sponzorovaných kybernetických operací, zejména z Ruska a Číny.
- **Hlavní posun** – Z okrajového tématu k prioritní oblasti, reflektující reálný nárůst útoků a jejich strategické dopady.

Organizovaný zločin

- **2015** – Vnímáný zejména ve spojení s obchodem s lidmi, pašováním drog a zbraní, korupcí a praním špinavých peněz. Často propojen s nelegální migrací.
- **2023** – Nadále přítomen, ale více propojen s hybridními hrozbami (např. využívání zločineckých sítí pro kybernetické útoky, praní peněz pro financování vlivových operací).
- **Hlavní posun** – Obsah hrozby se rozšířil o dimenzi kybernetického a ekonomického vlivu.

Regionální konflikty

- **2015** – Zmiňovány konflikty v sousedství EU, zejména na Blízkém východě a v severní Africe, jejichž důsledkem byly migrační vlny a destabilizace regionu.
- **2023** – Ústřední hrozbou je konkrétně ruská agrese na Ukrajině, s přímým vojenským i ekonomickým dopadem na ČR a NATO. Dokument zdůrazňuje i dlouhodobou hrozbu revizionistické politiky Ruska vůči Evropě.
- **Hlavní posun** – Od obecného pojmenování nestability k jasně definované a akutní vojenské hrozbě.

Energetická závislost

- **2015** – Riziko zneužití energetických dodávek bylo zmiňováno, ale spíše v obecné rovině. Hlavní obavou byla závislost na jednom dodavateli.
- **2023** – Energetická bezpečnost je jedním z klíčových témat, s důrazem na snížení závislosti na Rusku a diverzifikaci zdrojů. Dokument reaguje na zkušenost s energetickým vydíráním v roce 2022.
- **Hlavní posun** – Od obecného upozornění k jasnému politickému cíli a konkrétním opatřením.

Nestabilita států a migrace

- **2015** – Migrace prezentována jako přímá hrozba, úzce spojená s kriminalitou, terorismem a kulturními rozdíly. Dokument měl defenzivní tón, zdůrazňoval ochranu hranic.
- **2023** – Migrace sama o sobě není považována za hrozbu, pozornost se zaměřuje na nelegální migraci, nedostatečnou integraci a možnost zneužití tématu migrace pro destabilizaci společnosti prostřednictvím dezinformací.
- **Hlavní posun** – Od zjednodušeného vnímání ke komplexnímu a diferencovanému přístupu.

Hybridní hrozby

- **2015** – Pojem nebyl výslovně používán, i když některé aspekty (propaganda, vlivové operace) byly zmiňovány implicitně.
- **2023** – Hybridní hrozby jsou klíčovou kategorií, zahrnují dezinformace, kybernetické útoky, ekonomický nátlak a podporu extremistických skupin.
- **Hlavní posun** – Nově definovaná a plně integrovaná priorita.

Klimatická změna

- **2015** – Nebyla uvedena mezi hrozbami.
- **2023** – Explicitně uvedena jako bezpečnostní hrozba s důrazem dopadů na zdroje, migraci a stabilitu států.
- **Hlavní posun** – Nové téma reflektující globální trend propojení environmentálních a bezpečnostních otázek.

Při srovnání Bezpečnostní strategie ČR z roku 2015 a 2023 je patrná proměna vnímání hlavních bezpečnostních hrozeb, která odráží nejen vývoj bezpečnostního prostředí, ale také zkušenosti z posledních let. Dokument z roku 2015 vznikl v období, kdy byla evropská bezpečnostní debata silně ovlivněna migrační krizí a hrozbou teroristických útoků spojených s tzv. Islámským státem. Tomu odpovídal i důraz na ochranu hranic, prevenci nelegální migrace a potírání terorismu. Další rizika, jako například kybernetické útoky, byla zmíněna spíše okrajově a klimatická změna vůbec nefigurovala v seznamu priorit.

Naopak strategie z roku 2023 vznikla v úplně jiném kontextu. Válka na Ukrajině, ruská agrese a její dopady na energetickou bezpečnost posunuly vnímání rizik směrem k přímým hrozbám vojenského, hybridního a ekonomického charakteru. Zásadně vzrostl význam kybernetické bezpečnosti, která se z okrajové zmínky stala jedním z ústředních témat. Novinkou je také explicitní zařazení klimatické změny mezi bezpečnostní hrozby.

Zajímavým posunem je i změna narativu o migraci. Zatímco v roce 2015 byla prezentována převážně jako externí riziko přímo spojené s kriminalitou a terorismem, v roce 2023 je hodnocena komplexněji. Migrace sama o sobě není označována za hrozbu, spíše se zdůrazňuje riziko nelegální migrace, nedostatečné integrace či zneužívání migračního tématu pro šíření dezinformací a polarizaci společnosti.

Tento posun odráží trend, kdy se bezpečnostní politika ČR více orientuje na **odolnost společnosti, schopnost čelit hybridním hrozbám, aktivní zapojení do mezinárodních struktur** (NATO, EU). Namísto výlučně defenzivního pojetí z roku 2015 se dokument z roku 2023 snaží propojit vnitřní a vnější dimenzi bezpečnosti a reagovat na dlouhodobé i dynamicky se měnící výzvy.

5 Bezpečnostní strategie versus agresivní politika Ruska

Můžeme se zamyslet nad otázkou, zda tak silný akcent na Rusko dle tvůrců strategie dává smysl. Je potřeba si uvědomit, že bezpečnostní strategie má odrážet aktuální realitu a největší konkrétní hrozby. Od února 2022 je tu plnohodnotná válka Ruska proti Ukrajině, která bezprostředně ovlivňuje bezpečnost celé Evropy. Rusko nejen, že vede agresivní válku, ale zároveň systematicky používá hybridní nástroje, jako jsou kybernetické útoky, dezinformační kampaně a nátlak přes energetiku.

Česko jako menší stát uprostřed Evropy je z hlediska těchto hybridních vlivů poměrně zranitelné. Strategický dokument potřebuje jasně pojmenovat hlavní zdroj ohrožení, aby byl srozumitelný pro politiky, armádu i veřejnost. Někomu se může zdát tento akcent přehnaný a v dokumentu je formulace o „agresivní politice Ruska“ skutečně velmi výrazná a může působit alarmisticky. Pokud je strategie napsaná jen v duchu „Rusko = hrozba“, může to svádět k jednostrannému pohledu a zanedbání dalších hrozeb (klimatická změna, migrace, extremismus). Takto silná formulace může podporovat další polarizaci ve společnosti, přičemž část lidí ji může číst jako „válečnickou rétoriku“, zvláště pokud mají odlišný názor na geopolitickou situaci.

Pokud se na tento názor podíváme v kontextu jiných států, tak podobně ostré formulace vůči Rusku najdeme i v bezpečnostních strategiích Polska, pobaltských států, Finska a Švédska (už před jejich vstupem do NATO). Německo nebo Francie sice používají mírnější jazyk, ale i tam se Rusko otevřeně zmiňuje jako hlavní vojenská hrozba.

Podle mě to není přehnané, pokud chápeme účel strategie, že se nejedná o běžný politický text, ale dokument pro státní instituce, který má vymezit hlavní rizika pro obranu a bezpečnost. Je to odpověď na konkrétní, probíhající ozbrojený konflikt v sousedství ČR, díky kterému lze lépe koordinovat obrannou politiku, investice do armády i spolupráci s partnery. Je však pravdou, že jazyk by měl být vyvážený a doplněný o další rizika, která by strategie ignorovala, což se nestalo (zmíněna je klimatická změna, migrace, kybernetika, atd.) z důvodu, aby strategie nepůsobila jako jednostranný „válečný manifest“.

Závěr

Analýza ukazuje, že migrace je i nadále vnímána českými strategickými dokumenty především z pohledu bezpečnostních hrozeb a znamená výrazný posun v přístupu české bezpečnostní politiky k migraci, kdy od jednostranného vnímání jako hrozby (2015) přešla k realističtějšímu a komplexnímu modelu, který zdůrazňuje řízení migrace, prevenci radikalizace a integraci cizinců (2023).

Tento vývoj je reakcí na empirickou zkušenost s uprchlíky z Ukrajiny, růst hybridních hrozeb i dlouhodobé demografické trendy. Novější strategie reflektuje širší paletu hrozeb, a to od ruské agrese, přes kybernetické útoky a dezinformace, až po klimatickou změnu. Bezpečnostní politika ČR tak přechází od defenzivního rámce k modelu, který usiluje o posílení odolnosti společnosti a aktivní zapojení do řešení příčin hrozeb, včetně spolupráce v rámci EU, NATO i s dalšími partnery.

Přesto zůstává výzvou nalézt rovnováhu mezi zajištěním bezpečnosti státu a ochranou práv migrantů a uprchlíků. Důraz na hybridní působení a explicitní označení Ruska jako hlavní hrozby jsou odrazem aktuální geopolitické situace, ale vyžadují citlivou komunikaci, aby strategie nepůsobila jednostranně alarmisticky a nezanedbávala další relevantní rizika. Celkově lze říci, že nová koncepce představuje krok kupředu k moderní bezpečnostní politice odpovídající realitám 21. století.

Literatura

ČESKÁ REPUBLIKA. 2015. *Bezpečnostní strategie České republiky 2015*. Praha: Úřad vlády ČR.

ČESKÁ REPUBLIKA. 2023. *Bezpečnostní strategie České republiky 2023*. Praha: Úřad vlády ČR.

DRBOHLAV, Dušan. 2019. *Migrační politika České republiky*. Praha: Karolinum. ISBN 978-80-246-4421-1.

EUROPEAN COMMISSION. 2020. *New Pact on Migration and Asylum*. Brussels: European Commission.

HORYCH, Lukáš; STRÍTECKÝ, Vít. 2023. *Bezpečnostní strategie ČR 2023: Kontext a implikace*. Praha: Ústav mezinárodních vztahů. ISBN 978-80-87558-67-8.

Obchodování s cennými papíry SME na kapitálovém trhu EU

Trading in SME securities on the EU capital market

JIŘÍ NOVOTNÝ¹

Abstrakt

Unie již v roce 2014 zavedla kategorii trhů pro růst malých a středních podniků s cílem zlepšit viditelnost a profil trhů specializovaných na obchodování s cennými papíry malých a středních podniků a podpořit rozvoj společných regulačních norem v Unii pro trhy zaměřené na malé a střední podniky. Právní úprava však doposud neumožňovala, aby se určitý segment mnohostranného obchodního systému stal trhem pro růst malých a středních podniků. Obdobě nebyly doposud stanoveny odpovídající podmínky, které by se vztahovaly na příslušný segment mnohostranného obchodního systému. Unie za účelem zvýšení atraktivity veřejných kapitálových trhů v Unii pro společnosti a usnadnění přístupu malých a středních podniků ke kapitálu v roce 2024 přinesla právní úpravu v podobě směrnice (EU) 2024/2811. Předkládaný článek se zabývá otázkou, jakým způsobem bude v budoucnu řešeno snížení rizika roztržitosti likvidity daných nástrojů a dále pak jaké podmínky se budou vztahovat na segment mnohostranného obchodního systému při jeho registraci jako trhu pro růst malých a středních podniků.

Klíčová slova

Cenný papír, EU, finanční nástroj, kapitálový trh, obchodní systém, SME, trh malých a středních podniků

Abstract

The Union introduced the category of SME growth markets in 2014 with the aim of improving the visibility and profile of markets specialised in trading in SME securities and supporting the development of common regulatory standards in the Union for markets targeting SMEs. However, the legislation has not yet allowed a specific segment of an MTF to become an SME growth market. At the same time, the corresponding conditions applicable to the relevant segment of the MTF have not yet been established. In order to increase the attractiveness of public capital markets in the Union for companies and to facilitate access to capital for SMEs, the Union introduced legislation in the form of Directive (EU) 2024/2811 in 2024. This article addresses the question of how the reduction of the risk of liquidity fragmentation of the instruments will be addressed in the future and what conditions will apply to a segment of the MTF when it is registered as an SME growth market.

Key words

Securities, EU, financial instrument, capital market, trading system, SME, SME market

¹ JUDr. et PhDr. Jiří Novotný, Ph.D., Katedra teorie práva, Fakulta právnická ZČU v Plzni; a VŠFS, a. s.

Úvod

Již prostřednictvím směrnice Rady (EHS) 79/279 ze dne 5. března 1979 o koordinaci podmínek pro přijetí cenných papírů ke kotování na burze cenných papírů,² směrnice Rady (EHS) 80/390 ze dne 17. března 1980 o koordinaci požadavků na sestavení, kontrolu a šíření prospektů cenných papírů, které mají být zveřejněny pro přijetí cenných papírů ke kotování na burze cenných papírů,³ směrnice Rady (EHS) 82/121 ze dne 15. února 1982 o informacích, které mají pravidelně uveřejňovat společnosti, jejichž akcie byly přijaty ke kotování na burze cenných papírů,⁴ a směrnice Rady (EHS) 88/627 o zveřejňování informací o nabytí nebo pozbytí podstatného podílu v kótované společnosti⁵ byly koordinovány podmínky pro přijetí cenných papírů ke kotování na burzách cenných papírů se sídlem nebo činných v členských státech. Tato koordinace měla zajistit stejnou ochranu investorů na úrovni tehdejšího Společenství a to tím, že jim v různých členských státech měly být nabídnuty stejné záruky. Tato koordinace měla usnadnit jak přijímání cenných papírů z jiných členských států ke kotování, tak kotování téhož cenného papíru na více burzách v tehdejším Společenství. Současně měla koordinace zajistit větší prolínání vnitrostátních trhů s cennými papíry, neboť měla odstranit překážky, které nebylo třeba zachovat z hlediska obezřetnosti, a současně měla přispět k perspektivě vytvoření evropského kapitálového trhu.⁶

V první etapě byla koordinace podmínek pro přijetí cenných papírů ke kotování nejprve omezena na stanovení minimálních podmínek pro přijetí cenných papírů ke kotování na burzách cenných papírů emitentů se sídlem nebo činných v členských státech, aniž by emitenti měli na kotování právní nárok. Tato částečná koordinace podmínek pro přijetí cenných papírů ke kotování představovala první krok k budoucímu těsnějšímu sblížení předpisů členských států v této oblasti. Ve většině členských států byly od podniků nabízejících své cenné papíry veřejnosti buď při jejich vydání, nebo při jejich přijetí ke kotování na burze cenných papírů vyžadovány záruky ochrany zájmů současných a možných budoucích investorů do těchto cenných papírů. Tyto záruky zahrnovaly

2 Council Directive 79/279/EEC of 5 March 1979 coordinating the conditions for the admission of securities to official stock exchange listing. OJ L 66, 16. 3. 1979, p. 21–32.

3 Council Directive 80/390/EEC of 17 March 1980 coordinating the requirements for the drawing up, scrutiny and distribution of the listing particulars to be published for the admission of securities to official stock exchange listing. OJ L 100, 17. 4. 1980, p. 1–26.

4 Council Directive 82/121/EEC of 15 February 1982 on information to be published on a regular basis by companies the shares of which have been admitted to official stock-exchange listing. OJ L 48, 20. 2. 1982, p. 26–29.

5 Council Directive 88/627/EEC of 12 December 1988 on the information to be published when a major holding in a listed company is acquired or disposed of. OJ L 348, 17. 12. 1988, p. 62–65.

6 Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/34/ES ze dne 28. května 2001 o přijetí cenných papírů ke kotování na burze cenných papírů a o informacích, které k nim mají být zveřejněny. Úř. věst. L 184, 6. 7. 2001, s. 1–66.

zejména poskytnutí dostatečných a co nejobektivnějších informací o finanční situaci emitenta a podrobností o cenných papírech, jež byly předmětem žádosti o přijetí ke kotování. Tyto informace byly zpravidla požadovány v podobě zveřejnění prospektu cenného papíru. Požadované záruky se mezi členskými státy lišily jak co do obsahu a formy prospektu cenného papíru, tak co do účinnosti, způsobu a okamžiku kontroly informací, což ztěžovalo emitentům přijetí jejich cenných papírů ke kotování na burzách cenných papírů více členských států, ale rovněž bránilo investorům nacházejícím se v jednom členském státě v nákupu cenných papírů kotovaných na burzách cenných papírů v jiných členských státech, a tím znemožňovalo financování podniků jednotlivých emitentů a s tím spojené investiční aktivity v tehdejší Společnosti.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady (ES) 2001/34 ze dne 28. května 2001 o přijetí cenných papírů ke kotování na burze cenných papírů a o informacích, které k nim mají být zveřejněny, stanovila pravidla pro kotování na trzích Unie. Cílem této směrnice bylo dle tehdejšího Společenství koordinovat pravidla pro přijímání cenných papírů ke kotování na burze cenných papírů a pro zveřejňování informací o těchto cenných papírech, aby byla na úrovni Unie zajištěna rovnocenná ochrana investorů. Uvedená směrnice dále přinesla pravidla regulačního a dohledového rámce pro primární trhy Unie. Snahou tehdejšího Společenství bylo zajistit dostatečnou informovanost investorů, a to způsobem, kdy v případě, že některý takový emitent (podnik) požádá o přijetí svých cenných papírů ke kotování v některém hostitelském členském státě, jsou investoři obchodující na trhu v této zemi dostatečně chráněni, obdrží-li pouze souhrnné informace namísto úplného prospektu. Za účelem ochrany investorů dokumenty, které měly být zpřístupněny veřejnosti, musely být nejdříve zaslány příslušným orgánům členského státu, ve kterém byla podávána žádost o přijetí cenných papírů ke kotování, a na tomto členském státě bylo následně ponecháno rozhodnutí, zda tyto dokumenty jeho příslušné orgány zkontrolují, a případně určí, jakým způsobem bude tato kontrola prováděna. U cenných papírů přijatých ke kotování na burze cenných papírů ochrana investorů vyžadovala, aby dostávali vhodné pravidelné informace po celou dobu, po kterou jsou cenné papíry kotovány na burze cenných papírů. Koordinace požadavků na tyto pravidelné informace měla podobné cíle jako u prospektů, tedy zejména zlepšit ochranu investorů, zajistit rovný přístup k ní, usnadnit kotování cenných papírů na více burzách cenných papírů v rámci tehdejšího Společenství, a tím přispět k vytvoření skutečného kapitálového trhu Společenství a umožnit plnější vzájemné prolínání trhů s cennými papíry. Podle zmíněné směrnice Evropského parlamentu a Rady (ES) 2001/34 ze dne 28. května 2001 měly kotované společnosti povinnost zpřístupnit investorům co nejdříve roční účetní závěrku a výroční zprávu, které poskytují informace o společnosti za celé účetní období. Směrnice Rady (EHS) 78/660⁷ harmonizovala právní a správní předpisy členských států o ročních účetních závěrkách některých forem společností. Společnosti dále měly povinnost alespoň jednou v průběhu každého účetní období informovat investory o své činnosti.⁸

7 Fourth Council Directive 78/660/EEC of 25 July 1978 based on Article 54 (3) (g) of the Treaty on the annual accounts of certain types of companies. OJ L 222, 14. 8. 1978, p. 11–31.

8 Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/34/ES ze dne 28. května 2001 o přijetí cenných papírů ke kotování na burze cenných papírů a o informacích, které k nim mají být zveřejněny. Úř. věst. L 184, 6. 7. 2001, s. 1–66.

Směrnice o trzích finančních nástrojů

Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2014/65 ze dne 15. května 2014 o trzích finančních nástrojů, stanovila požadavky týkající se podmínek pro udělení povolení a pro výkon činnosti pro investiční podniky; a poskytování investičních služeb nebo výkon investičních činností podniky ze třetích zemí se zřízenou pobočkou. Dále upravila otázky povolení a provozování regulovaných trhů; povolení a výkonu činnosti poskytovatelů služeb hlášení údajů; a otázky dohledu, spolupráce. Směrnice současně zavedla kategorii trhů pro růst malých a středních podniků s cílem zlepšit viditelnost a profil trhů specializovaných na obchodování s cennými papíry malých a středních podniků a podpořit rozvoj společných regulačních norem v Unii pro trhy zaměřené na malé a střední podniky.

Úkolem trhu pro růst malých a středních podniků bylo usnadnit přístup menších emitentů ke kapitálu. Tyto trhy, které byly podle směrnice obvykle provozovány jako mnohostranný obchodní systém, byly běžně známy jako trhy pro růst malých a středních podniků, rostoucí trhy nebo mladé trhy. Vytvoření nové podkategorie trhu pro růst malých a středních podniků v rámci kategorie mnohostranných obchodních systémů a registrace těchto trhů, mělo dle Unie přispět k jejich zviditelnění a známosti a k vytvoření společných regulačních norem v Unii pro tyto trhy. Aby tato nová kategorie trhů přinášela malým a středním podnikům výhody, měly malé a střední podniky tvořit alespoň 50 % emitentů, jejichž finanční nástroje byly obchodovány na trhu pro růst malých a středních podniků. Posouzení této skutečnosti mělo být prováděno jednou ročně. Kritérium 50 % emitentů mělo být uplatňováno flexibilně. Dočasné neplnění tohoto kritéria nemělo znamenat, že obchodnímu systému bude muset být okamžitě zrušena nebo odmítnuta registrace coby trhu pro růst malých a středních podniků, existovaly výhledově důvodné předpoklady, že tento obchodní systém kritérium 50 % od následujícího roku splní. Pokud šlo o posouzení k určení toho, zda emitent patří mezi malé a střední podniky, mělo být toto posouzení prováděno na základě tržní kapitalizace za předcházející tři kalendářní roky. Tím měl být zajištěn plynulejší přechod těchto emitentů ze specializovaných trhů na hlavní trhy.

Aby byl rozvoj těchto specializovaných trhů podpořen, a aby byla omezena organizační zátěž investičních podniků nebo organizátorů trhů provozujících mnohostranné obchodní systémy, bylo umožněno, aby mohl určitý segment mnohostranného obchodního systému žádat o to, aby se stal trhem pro růst malých a středních podniků, byl-li jasně oddělen od zbývajících částí mnohostranného obchodního systému.⁹ Podle čl. 33 odst. 7 směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2014/65 ze dne 15. května 2014 o trzích finančních nástrojů, bylo členským státům uloženo, aby v případech, kdy je finanční nástroj emitenta přijat k obchodování na jednom trhu pro růst malých a středních podniků, bylo možno s finančním nástrojem rovněž obchodovat na jiném trhu pro růst malých a středních podniků, pouze pokud o tom byl emitent informován a nevyslovil námitku. V případě, že byl emitent informován a nevyslovil námitku, se však na emitenta nevztahovaly žádné

9 Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/65/EU ze dne 15. května 2014 o trzích finančních nástrojů a o změně směrnic 2002/92/ES a 2011/61/EU (přepřacované znění) Text s významem pro EHP. Úř. věst. L 173, 12. 6. 2014, p. 349–496.

závazky týkající se správy a řízení společnosti nebo počátečního, průběžného nebo jednorázového zveřejňování v souvislosti s tímto jiným trhem malých a středních podniků.

S cílem snížit riziko roztržičnosti likvidity u akcií malých a středních podniků a s ohledem na nižší likviditu daných nástrojů směrnice stanovila, že finanční nástroj, který byl přijat k obchodování na jednom trhu pro růst malých a středních podniků, může být obchodován také na jiném trhu pro růst malých a středních podniků, pouze pokud o tom byl emitent daného finančního nástroje informován a nevznel námitka.¹⁰ Uvedený článek však nestanovil odpovídající podmínku, tedy že emitent nevznel námitku, pro případy, kdy je druhý obchodní systém jiným typem obchodního systému než trh pro růst malých a středních podniků. Vzhledem k tomu, že právní normy směrnice (EU) 2014/65 nestanovovaly požadavek, aby námitka emitenta zahrnula jakýkoli jiný typ obchodního systému, docházelo k roztržičnosti likvidity daných nástrojů.

Zvýšení atraktivity veřejných kapitálových trhů

Za účelem zvýšení atraktivity veřejných kapitálových trhů v Unii pro společnosti a usnadnění přístupu malých a středních podniků ke kapitálu, byla dne 23. října 2024 byla přijata směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/2811, kterou byla současně zrušena původní směrnice (ES) 2001/34.¹¹ Důležité je poznamenat, že směrnice (EU) 2014/65, stejně jako směrnice (ES) 2001/34, stanovila regulaci trhů s finančními nástroji a posílila ochranu investorů v Unii. Směrnice (EU) 2014/65 dále stanovila pravidla pro přijímání finančních nástrojů k obchodování. Řada pravidel směrnice (ES) 2001/34, včetně požadavků na volně obchodovaný objem a tržní kapitalizaci, jsou i nadále uplatňovány, neb jsou důležitými pravidly upravující žádost o přijetí akcií k obchodování na regulovaných trzích Unii. Z tohoto důvodu bylo dle Unie nezbytné přenést tato pravidla do změny směrnice (EU) 2014/65, aby byly v novém ustanovení uvedené směrnice stanoveny zvláštní minimální podmínky pro přijetí akcií k obchodování na regulovaných trzích. Obdobně Unie sledovala rozšířením oblasti působnosti směrnice (EU) 2014/65, prostřednictvím zmíněné inkorporace konkrétních ustanovení směrnice (ES) 2001/34, aby byla i na nadále všechna relevantní ustanovení směrnice (ES) 2001/34 zachována, ačkoli tato směrnice (ES) 2001/34 byla směrnicí (EU) 2024/2811 zrušena. V případě směrnice Evropského parlamentu a Rady (ES) 2003/71¹² a (ES) 2004/109¹³ pak tyto nahradily většinu ustanovení harmonizujících podmínky pro poskytování informací týkajících se žádostí o přijetí cenných papírů ke kotování na burze cenných papírů a informací o cenných

10 Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/65/EU ze dne 15. května 2014, článek 33 odst. 7.

11 Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/2811 ze dne 23. října 2024, kterou se mění směrnice 2014/65/EU za účelem zvýšení atraktivity veřejných kapitálových trhů v Unii pro společnosti a usnadnění přístupu malých a středních podniků ke kapitálu a kterou se zrušuje směrnice 2001/34/ES (Text s významem pro EHP). PE/39/2024/REV/1. Úř. věst. L, 2024/2811, 14. 11. 2024.

12 Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2003/71/ES ze dne 4. listopadu 2003 o prospektu, který má být zveřejněn při veřejné nabídce nebo přijetí cenných papírů k obchodování, a o změně směrnice 2001/34/ES (Úř. věst. L 345, 31. 12. 2003, s. 64).

13 Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/109/ES ze dne 15. prosince 2004 o harmonizaci požadavků na průhlednost týkajících se informací o emitentech, jejichž cenné papíry jsou přijaty k obchodování na regulovaném trhu, a o změně směrnice 2001/34/ES (Úř. věst. L 390, 31. 12. 2004, s. 38).

papírech přijatých k obchodování, čímž se značná část směrnice (ES) 2001/34 stala nadbytečnou. S ohledem na uvedené změny a na skutečnost, že směrnice (ES) 2001/34, jakožto směrnice zavádějící minimální harmonizaci, dávala členským státům poměrně široký prostor pro odchýlení se od pravidel v ní stanovených, byla původní směrnice (ES) 2001/34 zrušena, čímž by mělo být dosaženo jednotného souboru pravidel na úrovni Unie.

Výše zmíněná směrnice (EU) 2014/65 zavedla kategorii trhů pro růst malých a středních podniků s cílem zlepšit viditelnost a profil trhů specializovaných na obchodování s cennými papíry malých a středních podniků, a dále pak s cílem podpořit rozvoj společných regulačních norem v Unii pro trhy zaměřené na malé a střední podniky. Trhy pro růst malých a středních podniků plnil klíčovou funkci při usnadňování přístupu menších emitentů ke kapitálu tím, že uspokojoval jejich potřeby. Nebylo však možné, aby určitý segment mnohostranného obchodního systému mohl žádat o to, aby se stal trhem pro růst malých a středních podniků. Směrnice (EU) 2024/2811 přináší v tomto ohledu změnu směrnice (EU) 2014/65 v tom smyslu, že provozovatel mnohostranného obchodního systému bude moci u svého domovského příslušného orgánu požádat nejen o registraci mnohostranného obchodního systému, ale i přímo jeho segmentu jako trhu pro růst malých a středních podniků.¹⁴

Původní směrnice (EU) 2014/65 pro trhy pro růst malých a středních podniků stanovila členským státům povinnost zajistit, aby se na mnohostranný obchodní systém vztahovaly účinné předpisy, systémy a postupy, které zajišťují splnění podmínek, podle kterých: a) alespoň 50 % emitentů, jejichž finanční nástroje jsou přijaty k obchodování v mnohostranném obchodním systému, jsou v okamžiku registrace mnohostranného obchodního systému jakožto trhu pro růst malých a středních podniků a v každém následujícím kalendářním roce malé a střední podniky; b) pro počáteční a průběžné přijetí finančních nástrojů emitentů k obchodování na trhu jsou stanovena vhodná kritéria; c) při počátečním přijetí finančních nástrojů k obchodování na trhu je k dispozici dostatek zveřejněných informací, které investorům umožní učinit si informovaný úsudek o tom, zda do těchto finančních nástrojů investovat, a to buď v podobě řádného přijímacího dokumentu, nebo prospektu, pokud pro veřejnou nabídku činěnou v souvislosti s počátečním přijetím finančního nástroje k obchodování v mnohostranném obchodním systému platí požadavky stanovené ve směrnici (ES) 2003/71; d) emitent na trhu pravidelně hlásí řádné průběžné finanční údaje, například auditované výroční zprávy, nebo jsou tyto údaje hlášeny jeho jménem; e) emitenti na trhu, osoby s řídicí pravomocí a úzce propojené osoby dodržují příslušné požadavky;¹⁵ f) regulační informace týkající se emitentů na trhu jsou uloženy a veřejně šířeny; g) existují účinné systémy a kontroly, jejichž účelem je zabránit a odhalit zneužívání trhu, jak vyžaduje nařízení (EU) č. 596/2014.¹⁶

14 Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/2811 ze dne 23. října 2024, kterou se mění směrnice 2014/65/EU, Článek 1, Změny směrnice 2014/65/EU (změna článku 33 odst. 1 a odst. 2).

15 Jež pro ně platí podle nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 596/2014 ze dne 16. dubna 2014 o zneužívání trhu (nařízení o zneužívání trhu) a o zrušení směrnice Evropského parlamentu a Rady 2003/6/ES a směrnic Komise 2003/124/ES, 2003/125/ES a 2004/72/ES Text s významem pro EHP. Úř. věst. L 173, 12. 6. 2014, p. 1–61.

16 Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/2811 ze dne 23. října 2024, kterou se mění směrnice 2014/65/EU, Článek 1, Změny směrnice 2014/65/EU (změna článku 33 odst. 3).

Prostřednictvím nově přijaté směrnice (EU) 2024/2811 byla členskými státy stanovena povinnost zajistit, aby se na příslušný segment mnohostranného obchodního systému vztahovaly účinné předpisy, systémy a postupy, které zajišťují splnění podmínek vymezených v čl. 33 odst. 3 směrnice (EU) 2014/65, a dále také nově stanovených podmínek, podle kterých: a) kdy segment mnohostranného obchodního systému registrovaný jako „trh pro růst malých a středních podniků“ je jednoznačně oddělen od ostatních segmentů trhu provozovaných investičním podnikem nebo organizátorem trhu provozujícím daný mnohostranný obchodní systém, což je mimo jiné naznačeno prostřednictvím odlišného názvu, odlišného souboru pravidel, odlišné strategie uvádění na trh a odlišné propagace, jakož i prostřednictvím zvláštního přidělení identifikačního kódu trhu segmentu trhu registrovanému jako trh pro růst malých a středních podniků; b) transakce uskutečněné v dotčeném segmentu trhu pro růst malých a středních podniků jsou jasně odlišeny od ostatních tržních činností v rámci ostatních segmentů mnohostranného obchodního systému; c) na žádost příslušného orgánu domovského členského státu mnohostranného obchodního systému poskytne mnohostranný obchodní systém úplný seznam nástrojů kotovaných v daném segmentu trhu pro růst malých a středních podniků, jakož i veškeré informace o fungování segmentu trhu pro růst malých a středních podniků, které si příslušný orgán může vyžádat.¹⁷

Členskými státy byla dále směrnicí (EU) 2024/2811 nově stanovena povinnost vyžadovat, aby v případech, kdy je finanční nástroj emitenta přijat k obchodování na jednom trhu pro růst malých a středních podniků, s ním bylo možno obchodovat i v jiném obchodním systému, pouze pokud o tom byl emitent informován a nevznesl vůči tomu námitku. Pokud je daným jiným obchodním systémem jiný trh pro růst malých a středních podniků nebo segment trhu pro růst malých a středních podniků, nevztahují se na emitenta žádné povinnosti týkající se správy a řízení společnosti nebo počátečního, průběžného nebo jednorázového zveřejňování informací v souvislosti s tímto jiným trhem malých a středních podniků. Pokud daný jiný obchodní systém není trhem pro růst malých a středních podniků, je emitent informován o veškerých povinnostech, které se na něj budou vztahovat v oblasti správy a řízení společnosti nebo počátečního, průběžného nebo jednorázového zveřejňování informací ve vztahu k tomuto jinému obchodnímu systému.¹⁸ Původní požadavek směrnice (EU) 2014/65, aby emitent nevznesl námitku vůči tomu, aby k obchodování na trhu pro růst malých a středních podniků byl přijat jeho nástroj, který již byl přijat k obchodování na jiném trhu pro růst malých a středních podniků, byl tak rozšířen na jakýkoli jiný typ obchodního systému, aby se snížilo riziko roztržitéstí likvidity daných nástrojů. Pokud je finanční nástroj, který byl přijat k obchodování na trhu pro růst malých a středních podniků obchodován také v jiném typu obchodního systému, měl by emitent ve vztahu k tomuto jinému obchodnímu systému splnit veškeré povinnosti týkající se správy a řízení společnosti nebo počátečního, průběžného nebo jednorázového zveřejňování informací.

17 Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/2811 ze dne 23. října 2024, kterou se mění směrnice 2014/65/EU, Článek 1, Změny směrnice 2014/65/EU (nový článek 33a).

18 Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/2811 ze dne 23. října 2024, kterou se mění směrnice 2014/65/EU, Článek 1, Změny směrnice 2014/65/EU (článek 33 odst. 7).

Přijetí cenného papíru k obchodování

Směrnice (EU) 2024/2811 zcela nově stanovila členským státům povinnost zajistit, aby regulované trhy vyžadovaly, aby předpokládaná tržní kapitalizace společnosti, jejíž akcie jsou předmětem žádosti o přijetí k obchodování, nebo není-li ji možné posoudit, vlastní kapitál a rezervy této společnosti, včetně hospodářského výsledku za poslední účetní období, činily alespoň 1 000 000 EUR nebo odpovídající částku v jiné národní měně než euru. Zmíněná povinnost se však nevztahuje na přijetí k obchodování v případě akcií, které jsou zastupitelné s akciemi již přijatými k obchodování. Členským státům byla nově směrnicí (EU) 2024/2811 stanoveno oprávnění upravit (do dvanácti měsíců) své právní a správní předpisy, jestliže v důsledku úpravy odpovídající částky v národní měně jiné než euru dojde k tomu, že tržní kapitalizace vyjádřená v této národní měně bude po dobu jednoho roku nejméně o 10 % vyšší nebo nejméně o 10 % nižší než 1 000 000 EUR.¹⁹

Důležitý je však směrnicí nově nastavený požadavek na upsaný kapitál. Nově podle směrnice (EU) 2024/2811 mají členské státy povinnost zajistit, aby regulované trhy vyžadovaly, aby alespoň 10 % upsaného kapitálu představovaného druhem akcií, kterého se žádost o přijetí k obchodování týká, bylo v okamžiku přijetí k obchodování v držení veřejnosti. V této souvislosti Unie uváděla, že dosavadní minimální úroveň volně obchodovaného objemu ve výši 25 %, která byla požadována směrnicí (ES) 2001/34, byla příliš vysoká a nebyla vhodná. Právě z důvodu, aby se emitentům umožnila větší flexibilita a zvýšila se konkurenceschopnost kapitálových trhů v Unii, byl požadavek na minimální volně obchodovaný objem snížen z 25 % na 10 %, což je dle Unie prahová hodnota, která zajišťuje dostatečnou úroveň likvidity na trhu. Odchylně od tohoto pravidla mohou členské státy požadovat, aby regulované trhy při přijetí stanovily pro žádost o přijetí akcií k obchodování alespoň jeden z těchto požadavků: a) držení veřejnosti je dostatečný počet akcií; b) akcie drží dostatečný počet akcionářů; c) tržní hodnota akcií držených veřejností představuje v rámci dotčeného druhu akcií dostatečnou úroveň upsaného kapitálu.²⁰

Již původní požadavek směrnice (EU) 2014/65 na upsaný kapitál, byl tuzemským zákonodárcem transponován do ust. § 65 odst. 1 písm. i) zákona č. 256/2004 Sb.,²¹ podle kterého organizátor regulovaného trhu může k obchodování na oficiálním trhu přijmout pouze akcie nebo dluhopisy, jestliže alespoň 25 % akcií, které mají být přijaty k obchodování na oficiálním trhu, je ve vlastnictví veřejnosti členských států Evropské unie, nebo je-li ve vlastnictví veřejnosti členských států Evropské unie alespoň takové procento akcií, které zaručuje bezproblémové obchodování na oficiálním trhu; to není třeba, jestliže: 1) vlastnictví akcií veřejností členských států Evropské unie má být zajištěno teprve obchodováním na tomto trhu a organizátor regulovaného trhu usoudí, že požadovaného vlastnictví veřejností bude dosaženo během krátké doby po přijetí akcií k obchodování, nebo: 2) akcie téhož emitenta a druhu jsou přijaty k obchodování na obdobném oficiálním trhu státu, který není členským státem Evropské unie, a v tomto

19 Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/2811 ze dne 23. října 2024, kterou se mění směrnice 2014/65/EU, Článek 1, Změny směrnice 2014/65/EU (článek 51a).

20 Směrnice 2024/2811/EU, čl. 51a

21 Zákon č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu, ve znění pozdějších předpisů.

státě je ve vlastnictví veřejnosti takový jejich objem, který zaručuje bezproblémové obchodování na oficiálním trhu. Toto ustanovení zákona č. 256/2004 Sb., bude nezbytné, právě s ohledem na výše uvedenou změnu původní směrnice a nový požadavek, aby byl minimální volně obchodovaný objem snížen na 10 %, sladit s požadavky směrnice (EU) 2024/2811.

Pokud tedy nově směrnice (EU) 2024/2811 požaduje, aby pro případ přijetí akcií k obchodování na regulovaném trhu bylo 10 % upisovaného kapitálu představováno volně obchodovatelnými akciemi, tedy aby tato část emise byla rozptýlena mezi veřejnost (tzv. „free float“), pak jak bylo výše uvedeno, nové ustanovení v článku 51a odst. 5 směrnice (EU) 2024/2811 dovoluje členským státům namísto zmíněného požadavku fakultativně stanovit pro žádost o přijetí akcií k obchodování některý ze zmíněných požadavků: a) v držení veřejnosti je dostatečný počet akcií; b) akcie drží dostatečný počet akcionářů; c) tržní hodnota akcií držených veřejností představuje v rámci dotčeného druhu akcií dostatečnou úroveň upsaného kapitálu.²²

Možnost dané směrnicí členskému státu takto fakultativně stanovit požadavky pro žádost o přijetí akcií k obchodování pak nabízí následně i našemu zákonodárci několik variant, jak zmíněnou právní normu EU do tuzemského právního řádu transponovat. Předně zákonodárce bude moci pouze implementovat zmíněný požadavek, aby pro případ přijetí akcií k obchodování na regulovaném trhu bylo 10 % upisovaného kapitálu představováno volně obchodovatelnými akciemi. Dále bude moci zákonodárce požadavek 10 % upisovaného kapitálu doplnit výběrem některého ze tří směrnicí nabízených alternativních požadavků; případně převzít celou právní normu ust. § 51a odst. 5 směrnice. Stávající výjimka nyní uvedená v ust. § 65 odst. 1 písm. i) zákona č. 256/2004 Sb. pod bodem 2 [akcie téhož emitenta a druhu jsou přijaty k obchodování na obdobném oficiálním trhu státu, který není členským státem Evropské unie, a v tomto státě je ve vlastnictví veřejnosti takový jejich objem, který zaručuje bezproblémové obchodování na oficiálním trhu], pak bude případně moci být podřazena pod ust. čl. 51a odst. 5 písm. a) směrnice, neb tato zcela naplňuje zmíněný požadavek směrnice (v držení veřejnosti je dostatečný počet akcií).

Závěr

Unie již v roce 2014 zavedla kategorii trhů pro růst malých a středních podniků s cílem zlepšit viditelnost a profil trhů specializovaných na obchodování s cennými papíry malých a středních podniků a podpořit rozvoj společných regulačních norem v Unii pro trhy zaměřené na malé a střední podniky. Právní úprava na úrovni Unie však nadále neumožňovala, aby se určitý segment mnohostranného obchodního systému stal trhem pro růst malých a středních podniků. Obdobě nebyly na úrovni Unie stanoveny odpovídající podmínky, které by se vztahovaly na příslušný segment mnohostranného obchodního systému. Unie za účelem zvýšení atraktivity veřejných kapitálových trhů v Unii pro společnost a usnadnění přístupu malých a středních podniků ke kapitálu

22 Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/2811 ze dne 23. října 2024, kterou se mění směrnice 2014/65/EU, Článek 1, Změny směrnice 2014/65/EU (článek 51a odst. 5).

v roce 2024 přinesla právní úpravu v podobě směrnice (EU) 2024/2811. Směrnice za účelem podpory rozvoj specializovaných trhů a omezení organizační zátěže investičních podniků a organizátorů trhů provozujících mnohostranné obchodní systémy, nově umožnila, aby mohl i určitý segment mnohostranného obchodního systému požádat o to, aby se stal trhem pro růst malých a středních podniků. K tomuto však byla stanovena nezbytná podmínka, kdy určitý segment mnohostranného obchodního systému musí být jasně oddělen od zbývajících částí mnohostranného obchodního systému.

Prostřednictvím posuzované směrnice (EU) 2024/2811 byla dále přijata změna v dosavadní minimální úrovni volně obchodovaného objemu upsaného kapitálu (doposud 25 %). Nově mají členské státy povinnost zajistit, aby regulované trhy vyžadovaly, aby alespoň 10 % upsaného kapitálu představovaného druhem akcií, kterého se žádost o přijetí k obchodování týká, bylo v okamžiku přijetí k obchodování v držení veřejnosti. Odchylně od tohoto pravidla mohou členské státy požadovat, aby regulované trhy při přijetí stanovily pro žádost o přijetí akcií k obchodování alespoň jeden z těchto požadavků: a) držení veřejnosti je dostatečný počet akcií; b) akcie drží dostatečný počet akcionářů; c) tržní hodnota akcií držených veřejností představuje v rámci dotčeného druhu akcií dostatečnou úroveň upsaného kapitálu.

Literatura

Fourth Council Directive 78/660/EEC of 25 July 1978 based on Article 54 (3) (g) of the Treaty on the annual accounts of certain types of companies. OJ L 222, 14. 8. 1978, p. 11–31.

Council Directive 79/279/EEC of 5 March 1979 coordinating the conditions for the admission of securities to official stock exchange listing. OJ L 66, 16. 3. 1979, p. 21–32.

Council Directive 80/390/EEC of 17 March 1980 coordinating the requirements for the drawing up, scrutiny and distribution of the listing particulars to be published for the admission of securities to official stock exchange listing. OJ L 100, 17. 4. 1980, p. 1–26.

Council Directive 82/121/EEC of 15 February 1982 on information to be published on a regular basis by companies the shares of which have been admitted to official stock-exchange listing. OJ L 48, 20. 2. 1982, p. 26–29.

Council Directive 88/627/EEC of 12 December 1988 on the information to be published when a major holding in a listed company is acquired or disposed of. OJ L 348, 17. 12. 1988, p. 62–65.

GUTMAN, Kathleen. *The Constitutional Foundations of European Contract Law: A Comparative Analysis*. Oxford University Press. 2014. 560 s. ISBN 10:0199698309.

LOHSE, E. J. The Meaning of Harmonisation in the Context of European Community Law – a Process in Need of Definition. in: Andenas, M. T.; Baasch Andersen, C., (eds.), *Theory and Practice of Harmonisation*, Edward Elgar, Cheltenham, 2012, pp. 282.

HANNU, Honka. *Harmonization of Contract Law Through International Trade: A Nordic Perspective*. Tulane European and civil law forum: Tulane University School of Law (New Orleans, La.) 11:111–184. 1996. ISSN 2577-9230.

KOTÁSEK, Josef. *Emitent finančního nástroje a vnitřní informace*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2010. 121 s. Spisy Právnické fakulty Masarykovy univerzity; sv. č. 377 = Acta Universitatis Brunensis Iuridica; no. 377. Řada teoretická. ISBN 978-80-210-5353-3.

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 596/2014 ze dne 16. dubna 2014 o zneužívání trhu (nařízení o zneužívání trhu) a o zrušení směrnice Evropského parlamentu a Rady 2003/6/ES a směrnic Komise 2003/124/ES, 2003/125/ES a 2004/72/ES Text s významem pro EHP. Úř. věst. L 173, 12. 6. 2014, p. 1–61.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/34/ES ze dne 28. května 2001 o přijetí cenných papírů ke kotování na burze cenných papírů a o informacích, které k nim mají být zveřejněny. Úř. věst. L 184, 6. 7. 2001, s. 1–66.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2003/71/ES ze dne 4. listopadu 2003 o prospektu, který má být zveřejněn při veřejné nabídce nebo přijetí cenných papírů k obchodování, a o změně směrnice 2001/34/ES (Úř. věst. L 345, 31. 12. 2003, s. 64).

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/109/ES ze dne 15. prosince 2004 o harmonizaci požadavků na průhlednost týkajících se informací o emitentech, jejichž cenné papíry jsou přijaty k obchodování na regulovaném trhu, a o změně směrnice 2001/34/ES (Úř. věst. L 390, 31. 12. 2004, s. 38).

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/65/EU ze dne 15. května 2014 o trzích finančních nástrojů a o změně směrnic 2002/92/ES a 2011/61/EU (přepracované znění) Text s významem pro EHP. Úř. věst. L 173, 12. 6. 2014, p. 349–496.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/2811 ze dne 23. října 2024, kterou se mění směrnice 2014/65/EU za účelem zvýšení atraktivity veřejných kapitálových trhů v Unii pro společností a usnadnění přístupu malých a středních podniků ke kapitálu a kterou se zrušuje směrnice 2001/34/ES (Text s významem pro EHP). PE/39/2024/REV/1. Úř. věst. L, 2024/2811, 14. 11. 2024.

Zákon č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu, ve znění pozdějších předpisů.

Metody kriminalistiky v teorii a praxi: systematizace a nové přístupy

Criminological methods in theory and practice: systematization and new approaches

JIŘÍ STRAUS,¹ ZDENĚK SADÍLEK²

Abstrakt

Článek se zabývá teoretickým a praktickým vymezením metod kriminalistiky a jejich systematizací v kontextu soudobého vědeckého poznání. Autoři rozlišují metody kriminalistické vědy a metody kriminalistické praxe, přičemž zdůrazňují jejich vzájemnou propojenost a funkční jednotu. Metodologie kriminalistiky je chápána jako komplexní systém obecných i specifických principů a postupů, které umožňují poznání, objasňování a dokazování kriminalisticky relevantních jevů. V textu jsou definovány hlavní skupiny metod kriminalistické praxe – technické, taktické, metodické a doplňkové – a popsány jejich účely, nástroje i výsledky. Zvláštní pozornost je věnována interdisciplinárním a moderním metodám, včetně využití informačních systémů, 3D modelování a forenzní biomechaniky. Příspěvek usiluje o sjednocující a inspirativní pohled na současné metody kriminalistiky a jejich význam pro teorii, praxi a vzdělávání.

Klíčová slova

Kriminalistika, metody kriminalistické vědy, metody kriminalistické praxe

Abstract

The article deals with the theoretical and practical definition of criminological methods and their systematization in the context of contemporary scientific knowledge. The authors distinguish between the methods of criminological science and the methods of criminological practice, emphasizing their mutual interconnection and functional unity. Criminological methodology is understood as a complex system of general and specific principles and procedures that enable the knowledge, clarification and evidence of criminologically relevant phenomena. The text defines the main groups of criminological practice methods – technical, tactical, methodological and supplementary – and describes their purposes, tools and results. Special attention is paid to interdisciplinary and modern methods, including the use of information systems, 3D modelling and forensic biomechanics. The contribution strives for a unifying and inspiring view of contemporary criminological methods and their significance for theory, practice and education.

1 prof. PhDr. Jiří Straus, DrSc. Vysoká škola finanční a správní Praha, katedra kriminalistiky a forenzních disciplín

2 JUDr. Zdeněk Sadílek, Ph.D. Vysoká škola finanční a správní Praha, katedra kriminalistiky a forenzních disciplín

Key words

EU, harmonisation, contract rules, public procurement

DOI

<http://dx.doi.org/10.37355/fvpk-2025/3-05>

Úvod

Kriminalistika jako samostatný vědní obor interdisciplinárního charakteru disponuje vlastním systémem metod poznání. Pod pojmem *metoda* rozumíme soubor logicky uspořádaných a vzájemně podmíněných úkonů, operací a postupů, které směřují k dosažení určitého cíle – poznání kriminalisticky relevantní skutečnosti. Metodologie je pak soustavou pravidel, zásad a principů, které tyto metody rámuje a vymezují jejich vědeckou a praktickou použitelnost.

V posledních letech se objevují názory – mezi kriminalistiky, teoretiky – že rozdělování metody kriminalistiky na teoretické a praktické je vlastně zbytečné. Obecně bychom mohli vyjádřit, že metody kriminalistiky jsou jednotné pro obě oblasti kriminalistiky a je vlastně lhostejné, zda se uplatňují v etapě praxe nebo teorie. Domníváme se, že této otázce je vhodné věnovat pozornost a proto uvádíme své názory na klasifikace metody kriminalistiky.

Kriminalistická věda je složitý myšlenkový systém, v němž lze rozlišit tři základní složky – teorii, metodologii a poznatky. Teorie vysvětluje příčiny a zákonitosti kriminalisticky relevantních jevů, metodologie stanovuje pravidla a cesty, jak k těmto poznatkům dospět, a empirické poznatky představují souhrn výsledků dosažených praxí. Ve skutečnosti jsou tyto složky vzájemně prostoupené. Teorii nelze budovat bez faktů, fakta nelze získat bez metod, a metodologie sama je vlastně teorií organizace poznávání. Věda je tedy logicky organizovaný systém teorií, jehož cílem je nejen popis reality, ale i schopnost vysvětlovat a predikovat jevy.

Rozvoj kriminalistiky byl vždy úzce spjat s představou o jejím místě v systému vědního poznání. Od počátků Hans Gross prosazoval, že kriminalistika musí vycházet nejen z právních, ale i z přírodovědeckých základů – fyziky, chemie, biologie či fotografie.³ Kriminalistika proto od počátku čerpala z interdisciplinárního prostředí, v němž se snoubí humanitní a exaktní přístupy.⁴

3 VAVERA, F. a kol. *Kriminalistika pro právníky*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2025.

4 STRAUS, J., PORADA, V. a kol. *Teorie, metody a metodologie kriminalistiky*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2017, 420 s., ISBN 978-80-7380-666-8.

1 Metodologie kriminalistiky

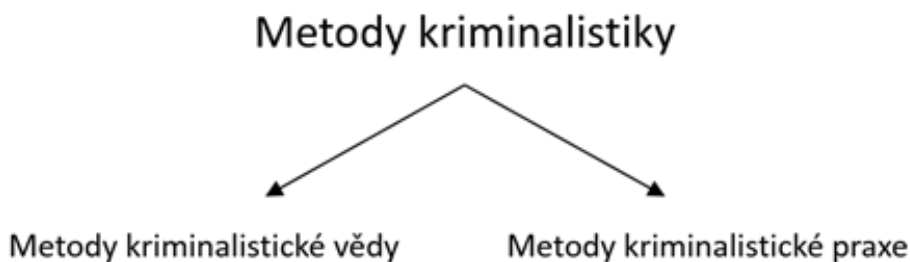
Metodologie kriminalistiky vyjadřuje systém obecných a speciálních principů, zákonů a metod používaných k řešení teoretických i praktických problémů. Zahrnuje jak filozofické a logické základy poznání, tak i soubor konkrétních metod kriminalistické vědy a praxe.

Rozlišujeme především: ⁵

- **metody kriminalistické vědy** (vědeckého poznání) – slouží k rozvoji teorie a vytváření nových poznatků;
- **metody kriminalistické praxe** – uplatňují se v konkrétním procesu odhalování, vyšetřování a dokazování trestné činnosti.

Kriminalistická praxe představuje empirickou úroveň metodologie, teorie pak její úroveň teoretickou. Obě úrovně se doplňují a podmiňují.⁶

Metody kriminalistiky (metody kriminalistické vědy a metody kriminalistické praxe) je nutné odlišovat i od jednotlivých metod kriminalistiky, tedy metodik kriminalistiky (jako např. daktyloskopii, mechanoskopii či výslech). Metody kriminalistiky jsou metody obecného charakteru, které se dále používají v rámci samostatných metodik kriminalistiky.⁷

Kriminalistické metody jsou objektivně způsobilé k použití při objasňování patologických jevů, zejména trestné činnosti. Zejména v rámci přesně stanovených pravidel právního řádu ČR (zejména trestního řádu), metody kriminalistiky přispívají k ochraně individuálních práv jednotlivců ve společnosti, ale i k ochraně společnosti, při odhalování a objasňování patologických jevů.⁸

⁵ KONRÁD, Z., PORADA, V., STRAUS, J., SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika – Teorie, metodologie a metody kriminalistické techniky*. 2. vydání, Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2021.

⁶ PORADA, V. a kol. *Kriminalistika. Technické, forenzní a kybernetické aspekty*. Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2016.

⁷ STRAUS, J., PORADA, V. a kol. *Teorie, metody a metodologie kriminalistiky*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2017, 420 s., ISBN 978-80-7380-666-8.

⁸ STRAUS, J. a kol. *Úvod do kriminalistiky*. 3. rozšířené vydání, Praha: Nakladatelství a vydavatelství Čeněk, s.r.o., 2012.

Metody kriminalistiky musí jako kriminalistické nástroje poznání a dokazování skutkového stavu, naplnit svoji úlohu zejména ve formě následujících základních požadavků, zásad:⁹

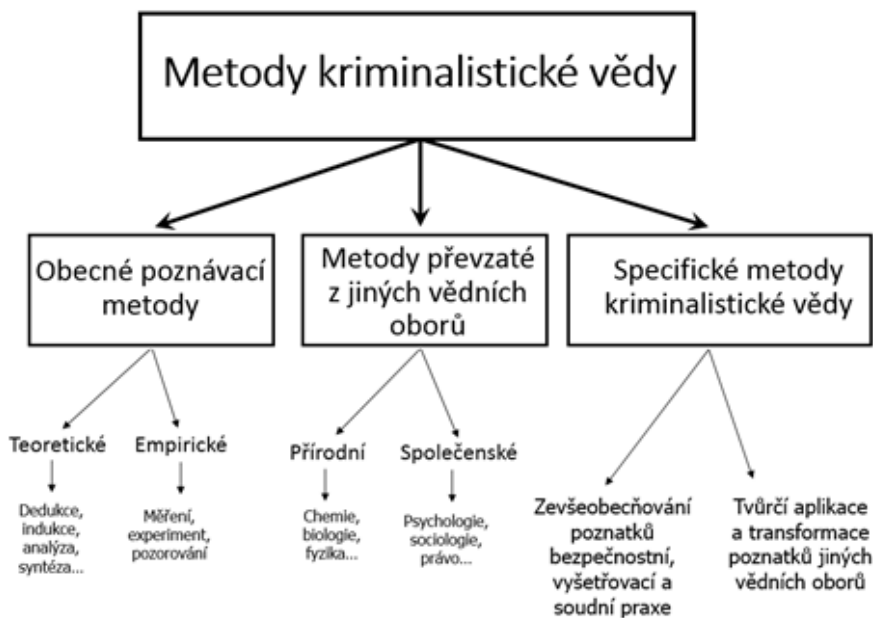
- Objektivní ověření poznávací schopnosti, tedy že uvedená metoda vede k spolehlivému poznání a prokázání určité stavu, skutečností či informací;
- Přípustnosti metod v rámci kriminalistiky, že určitá metoda je přípustná pro použití v kriminalistice;
- Vědeckého prokázání v určitém čase, že metoda je vědecky obhajitelná v rámci kriminalistiky;
- Právního zajištění, že určitá metoda neodporuje právnímu řádu ČR (zejména trestnímu řádu);
- Etickému zhodnocení, že použitá metoda nesmí odporovat zvyklým etickým hodnotám dané společnosti, danému času a adekvátnosti spáchaného skutku.

2 Metody kriminalistické vědy

Metody kriminalistické vědy lze podle stupně obecnosti rozdělit do tří základních skupin:

1. **Obecné poznávací metody** – jsou společné většině vědních disciplín (pozorování, popisování, měření, srovnávání, analýza, syntéza, indukce, dedukce).
2. **Metody převzaté z jiných vědních oborů** – matematické, fyzikální, chemické, biologické, psychologické, sociologické, kybernetické aj. Tyto metody kriminalistika adaptuje pro své vlastní poznávací cíle.
3. **Specifické metody kriminalistické vědy** – metody vyvinuté výhradně pro potřeby kriminalistiky. Zahrnují zejména:
 - **studium a zobecňování poznatků vyšetřovací a soudní praxe**, na jejichž základě kriminalistická věda vytváří a zdokonaluje metodiku odhalování a dokazování,
 - **tvůrčí aplikaci a transformaci poznatků jiných věd** do kriminalistické praxe (např. využití DNA analýzy, psychologického profilování či biomechaniky).

⁹ VAVERA, F. a kol. *Kriminalistika pro právníky*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2025.

3 Metody kriminalistické praxe

Kriminalistická praxe zahrnuje soubor metod používaných při odhalování, vyšetřování a dokazování trestné činnosti. Tyto metody se dělí podle funkční oblasti kriminalistiky, tj. podle toho, zda slouží technickým, taktickým nebo metodickým cílům. V posledních letech se objevují názory - mezi kriminalistiky, teoretiky – že rozdělování metody kriminalistiky na teoretické a praktické je vlastně zbytečné. Obecně bychom mohli vyjádřit, že metody kriminalistiky jsou jednotné pro obě oblasti kriminalistiky a je vlastně lhostejné, zda se uplatňují v etapě praxe nebo teorie. Domníváme se, že této otázce je vhodné věnovat pozornost a proto uvádíme své názory na klasifikace metody kriminalistiky.

Pro čtenáře nyní navrhujeme následující dělení metod kriminalistické praxe

3.1 Metody kriminalistické techniky

Metody kriminalistické techniky představují soubor vědecky podložených a technicky vyspělých postupů zaměřených na vyhledávání, zajišťování, zkoumání a vyhodnocování stop a důkazů. Jejich cílem je objektivní zjištění faktických údajů a vytvoření spolehlivého důkazního podkladu. Do této oblasti spadají zejména dokumentační metody, mezi které patří fotografování, videozáznam, 3D skenování či fotogrammetrie. Dále sem náleží trasologické metody zaměřené na zajišťování a srovnávání stop obuvi, pneumatik, nástrojů a vozidel, stejně jako daktyloskopické metody využívané k sejmutí a porovnání otisků prstů. Balistické metody se zabývají zkoumáním střel, nábojnic, zbraní a trajektorií střel, zatímco forenzně-chemické metody se soustředí na analýzu vláken, barev, výbušnin

či toxických látek. Významné jsou také forenzně-biologické metody, zejména DNA analýzy, sérologie a mikroskopické zkoumání biologických stop. Specifickou skupinu představují forenzně-biomechanické metody, které slouží k rekonstrukci pádů, úderů a poranění, dále fonografické a fonoskopické metody určené k analýze zvukových záznamů a hlasu, a digitálně-forenzní metody zaměřené na zajišťování a vyhodnocování dat, metadat a digitálních záznamů. Moderní kriminalistická praxe rovněž využívá metody 3D modelování a simulace, například software Virtual Crash, FARO Scene či Photomodeler, které umožňují přesnou rekonstrukci událostí a detailní vizualizaci kriminalisticky významných situací.

3.2 Metody kriminalistické taktiky

Metody kriminalistické taktiky se zaměřují na organizaci, plánování a provádění procesních úkonů s cílem systematicky získávat, ověřovat a využívat informace v průběhu vyšetřování. Jejich účelem je zajistit spolehlivost a efektivitu důkazního procesu, přimět pachatele nebo svědka ke spolupráci, prověřit jednotlivé verze události a získat nová fakta. Mezi typické přístupy patří metoda kriminalistické verze, která spočívá v tvorbě a ověřování hypotéz o možných variantách děje a pachatelích, a metoda kriminalistického experimentu určená k praktickému ověření proveditelnosti určitých dějů (např. doslechnutí, viditelnost, pád). Dále sem náleží metoda vyšetřovací situace — analýza konkrétního stavu důkazů a podmínek vyšetřování; metoda výslechu a konfrontace, zaměřená na taktické vedení výpovědí a ověřování jejich věrohodnosti; a metoda rekognice, tedy poznávací postupy při výběru osob a předmětů. Pro komplexní dosažení cíle se používá metoda operativní kombinace, která propojuje více vyšetřovacích prostředků (sledování, využití agenta, zákonné provokace apod.), metoda kontroly výpovědi na místě pro ověření věrohodnosti rekonstrukcí děje, a konečně metoda kriminalistické analýzy a syntézy pro analytické zpracování a úspěšné vyhodnocení informací o případu.

3.3 Metody kriminalistické metodiky

Metody kriminalistické metodiky představují soubor specifických metodických přístupů přizpůsobených vyšetřování jednotlivých druhů trestných činů; jde o aplikaci taktických a technických postupů na konkrétní typ kriminality s cílem zajistit systematicčnost, standardizaci a maximální efektivitu vyšetřovacích kroků. Tyto metodiky definují vzorové postupy pro jednotlivé oblasti praxe — například metodika vyšetřování vražd popisuje jednotlivé fáze šetření, přístupy k objasnění motivů, rekonstrukci útoku a zajišťování stop; metodika vyšetřování žhářství se zaměřuje na analýzu ohniska, identifikaci možných akceleračních a forenzně-chemické postupy; metodika dopravních nehod řeší analýzu drah, deformací vozidel, odhad rychlostí a pohybů osob včetně aplikace forenzní biomechaniky. Dále sem patří metodiky pro vyšetřování sexuální kriminality, které kombinují biologické a psychologické aspekty a citlivou práci s oběťmi, metodiky majetkové kriminality orientované na trasologii, daktyloskopii a zjištění modus operandi, metodiky hospodářské kriminality využívající ekonomické analýzy a sled digitálních stop, a v neposlední řadě metodiky kyberkriminality zabývající se zajišťováním a analýzou digitálních dat, logů a IP stop. Cílem těchto metodik je vytvořit modelový, standardizovaný postup vyšetřování podle druhu činu — tedy praktický „návod“ pro efektivní a konzistentní aplikaci kriminalistické techniky a taktiky.

3.4 Doplnkové metody kriminalistické praxe

Doplňkové metody kriminalistické praxe představují interdisciplinární a podpůrné přístupy, které rozšiřují možnosti tradiční kriminalistické techniky, taktiky a metodiky. Slouží k prohloubení analytického pohledu, zefektivnění vyšetřovací činnosti a k rozvoji prevence i vzdělávání v oblasti kriminalistiky. Mezi tyto metody patří kriminalisticko-analytické postupy založené na využívání moderních informačních systémů, jako jsou AFIS, CODIS či VIS, které umožňují rychlou identifikaci osob, stop a jejich vzájemných souvislostí. Významnou roli hrají také statistické a prediktivní metody, zaměřené na analýzu opakování kriminality, modelování trendů a predikci kriminalistických situací. Metody kriminalistického profilování se opírají o psychologickou analýzu osobnosti pachatele a přispívají k jeho typologickému zařazení či odhadu chování. Důležitou oblastí jsou rovněž metody kriminalistické prevence, které se zaměřují na vyhodnocení rizik, návrh preventivních opatření a doporučení k zabezpečení osob, objektů či informací. Specifickou skupinu pak tvoří metody kriminalistické edukace využívané v pedagogické praxi, zahrnující výcvik, simulace a rekonstrukce případů, jejichž cílem je rozvíjet praktické dovednosti a strategické myšlení budoucích kriminalistů.

Přehledně navrhujeme uvést následující tabulku metod kriminalistické praxe:

Skupina metod	Účel	Typické činnosti	Výsledek
Technické	Vyhledat a zkoumat stopy	Zajištění stop, kriminalisticko-technická dokumentace místa činu, fotodokumentace	Materiální důkaz
Taktické	Organizovat vyšetřování a důkazní úkony	Výslech, vyšetřovací pokus, rekonstrukce, rekonstrukce	Informace o průběhu činu
Metodické	Aplikovat znalosti podle druhu činu	Vyšetřování vražd, loupeží, krádeží, dopravních nehod	Standardizovaný vyšetřovací postup
Doplňkové	Analýza, prevence, vzdělávání	Profilování, analýza kriminality, počítačové simulace	Podklady, prevence, vzdělávání

Závěr

Závěrem lze shrnout, že metody kriminalistiky tvoří komplexní a dynamický systém poznávacích a praktických přístupů, které se vzájemně prolínají a doplňují. Od obecně vědeckých metod přes specifické technické, taktické a metodické postupy až po doplňkové interdisciplinární přístupy se ukazuje, že kriminalistika dnes stojí na pevném vědeckém základě a zároveň neustále reaguje na vývoj moderních technologií, společenských změn a nových forem kriminality.

Metody kriminalistické vědy poskytují teoretické nástroje poznání, vedle toho metody kriminalistické praxe poskytují kriminalistům praktické nástroje činnosti. Obě skupiny jsou provázané — teorie vytváří základ, praxe ověřuje a zpětně inspiruje teorii.

Náš článek se snaží přinést nový, systematizovaný pohled na metody kriminalistiky jako celek a ukázat jejich propojení napříč úrovněmi teorie i praxe. Nenárokuje si „patent na rozum“, spíše zobecňujeme naše dlouhodobé vědecké a pedagogické zkušenosti s výukou kriminalistiky na vysoké škole a nabízíme čtenářům podnět k zamyšlení nad dalším směrem rozvoje tohoto oboru. Věříme, že náš příspěvek může být impulzem k otevřené odborné diskusi o systematické kriminalistických metod a jejich místě v soudobém poznávání, dokazování a prevenci trestné činnosti.

Metody kriminalistické praxe tvoří most mezi vědeckým poznáním a každodenní realitou vyšetřování. Teorie dává nástroje — praxe z nich činí důkazy.

Literatura

KONRÁD, Z., PORADA, V., STRAUS, J., SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika – Teorie, metodologie a metody kriminalistické techniky*. 2. vydání, Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2021.

PORADA, V. a kol. *Kriminalistika. Technické, forenzní a kybernetické aspekty*. Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2016.

STRAUS, J., PORADA, V. a kol. *Teorie, metody a metodologie kriminalistiky*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2017.

STRAUS, J. a kol. *Úvod do kriminalistiky*. 3. rozšířené vydání, Praha: Nakladatelství a vydavatelství Čeněk, s.r.o., 2012.

VAVERA, F. a kol. *Kriminalistika pro právníky*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2025.

POKYNY PRO AUTORY/INSTRUCTIONS FOR AUTHORS:

Pokyny pro autory:

FORENZNÍ VĚDY, PRÁVO, KRIMINALISTIKA,

recenzovaný vědecký časopis, se zaměřením na právní vědu a praxi, kriminalistiku, vybrané forenzní disciplíny a bezpečnostní vědy. Jeho posláním je zveřejňovat výsledky vědecké, odborné a vědeckovýzkumné práce v uvedených oborech. V časopise budou uveřejňovány původní, aktuální a zajímavá témata, odrážející stav bádání v těchto oblastech vědy a praxe, splňující metodologické a normativní zásady vědeckých a odborných příspěvků, které mohou být předkládány v ČJ, SJ, AJ ve standardní struktuře. Vydavatel tím otvírá prostor k prezentování výsledků teoretické a výzkumné práce širokému okruhu domácích i zahraničních autorů.

Téma a obsah příspěvků posuzuje redakční rada a o jejich konečném zařazení rozhoduje šéfredaktor. Statě jsou uveřejněny výhradně na základě výsledků nezávislého recenzního řízení, přičemž do konečné verze statí jsou připomínky recenzentů zapracovány.

Autor předložením příspěvku vydavateli bezplatně poskytuje právo k jejich publikování v tištěné i elektronické podobě. Zároveň stvrzuje, že příspěvek vytvořil vlastní tvůrčí činností, neexistují k němu autorská práva třetích osob. Otisk povolen s písemným souhlasem vydavatele a při zachování autorských práv. Za původnost a pravdivost článků odpovídá autor.

Informace autorům

Rozsah příspěvku: 10 – 15 normostran včetně příloh.

Úprava textu: Příspěvek standardně členěný s úvodem, závěrem a literaturou, strany nečíslovat

Formát textu: doc., docx.

Typ písma: Times New Roman

Řádkování: jednoduché

Okraje: 2,5 cm

Zarovnání textu příspěvku: do bloku

Poznámky pod čarou: velikost 10, zarovnání vlevo, řádkování jednoduché

Označení tabulek, grafů, obrázků:

Tab. číslo Název tabulky – popis nad tabulkou, zarovnání vlevo

Graf. číslo Název grafu – popis pod grafem, zarovnání na střed

Obr. číslo Název obrázku – popis pod obrázkem, zarovnání na střed

Název příspěvku: velikost 14, tučné, zarovnání na střed

Jméno a příjmení autora (autorů): bez titulů, velikost 12, tučné, zarovnání na střed

Abstrakt: velikost 12, normál, rozsah max. 10 řádků

Klíčová slova: max. 8

Text příspěvku: velikost 12, normál, odstavce začínat tabulátorem

Nadpisy jednotlivých částí: velikost písma 12, tučné, psát od levého okraje. Od prvního řádku oddělit prázdným řádkem.

V závěru příspěvku uvést kontaktní adresu: jméno a příjmení autora (autorů) včetně titulů, vědecko-pedagogických hodností, názvu a adresy pracoviště, e-mailové adresy

Citování dle normy ČSN ISO 690: 2011

V příspěvku doporučujeme citovat formou **průběžných poznámek**, nebo **formou jméno-datum (harvardský systém)**. V případě průběžných poznámek na bibliografické citace odkazujeme pořadovým číslem poznámky. Číslo musíme odlišit od vlastního textu použitím horního indexu. Seznam bibliografických odkazů je řazen podle abecedy a musí obsahovat všechny povinné součásti.

Poznámky pod čarou vždy vkládat pomocí funkce: Vložit – poznámku pod čarou.

Harvardský systém

V příspěvku lze rovněž citovat formou **jméno a datum (harvardský systém)**. Odkaz na zdroj v textu: (Příjmení autora rok, příp. strana) - (Novák 2001), (Novák 2001, s. 11). Je-li jméno autora uvedeno přímo v textu, stačí do závorky uvést rok a stranu: (2001, s. 31). V případě, že dva nebo více informačních pramenů jednoho autora má stejný rok, odlišují se malými písmeny, které následují za rokem: (Novák 2004a, s. 120). Seznam bibliografických odkazů je řazen podle abecedy.

Pokyny najdete na webové stránce www.vsfz.cz/pravo

